

VZEMIMO
EVROPO
zares

Kazalo

1. Za podjetno, inovativno in družbeno odgovorno Evropo

- Za evropski odgovor na gospodarsko krizo
 - Odprtost trgov
 - Nova vseevropska politika sonaravnega razvoja
- Za krepitev notranjega trga in podjetništva
 - Olajšanje prostega pretoka
 - Večja svoboda storitev
 - Pospešen razvoj družbene odgovornosti podjetij, socialnega podjetništva in samozaposlovanja
- Za večjo socialno in delovno vključenost, aktivno socialno varnost in učinkovito politiko upravljanja s starajočo se družbo
- Za skupno politiko promocije varovanja zdravja in dostopnost do zdravstvenega varstva v celotni Evropski uniji
- Za pospešeno uresničevanje Lizbonske strategije
- Za odprtost ekonomskim migracijam
- Za krepitev družbe znanja: izobraževanja, raziskovanja in podpora inovacijam
- Za modernizacijo regionalne in kohezijske politike Evropske unije

2. Za bistveno vlogo pri spopadanju s podnebnimi spremembami in v prizadevanjih za trajnostni razvoj

- Za bolj pregledno učinkovito evropsko okoljsko politiko
- Za vodilno vlogo Evropske unije pri okoljski in podnebni politiki
- Za hiter prehod v nizkoogljično družbo
- Za trajnostno upravljanje z vodami
- Za trajnostno mobilnost
- Za čist zrak naših mest
- Za preprečevanje vpliva podnebnih sprememb na zdravje
- Za povišanje finančnih virov in zagotovitev izpolnjevanja obveznosti
- Za prenovu skupne kmetijske politike
- Za razvoj podeželja
- Za zdravje in dobro počutje živali
- Za kakovostno in varno hrano

3. Za svobodno, varno in pravično Unijo

- Za močnejšo funkcijo institucije varuha človekovih pravic
- Za ravnotežje učinkovitosti boja proti kriminalu in pravno zaščito posameznika
- Za skupno azilno politiko
- Za evropsko mrežo za boj proti trgovini z ljudmi
- Za parlamentarni nadzor varovanja zunanjih meja Evropske unije
- Za evropsko sodelovanje za varnost
- Za pravno varnost
- Za enakopravnost in strpnost

4. Za eno Unijo – en glas

- Za skupno zunanjo politiko
- Za evropsko varnost
- Za širitev Evropske unije
- Za krepitev evropske sosedске politike
- Za celostno evropsko politiko razvojne pomoči

5. Za sodelovanje in boljše upravljanje Evropske unije

- Za hitro uveljavitev Lizbonske pogodbe
- Za temeljit pregled in reformo evropskega proračuna
- Za oster nadzor evropskega proračuna
- Proti EU davku
- Za boljše upravljanje Evropske unije
- Za učinkovit in odprt demokratični proces odločanja

Pet let je minilo od vstopa Slovenije v Evropsko unijo. Prav tako je minilo pet let od prvih volitev slovenskih predstavnikov v Evropski parlament. V tem času se je v Sloveniji in tudi Evropi zgodilo veliko dobrega, pa tudi veliko slabega. Ob vstopanju v Evropsko unijo pa kljub zadovoljstvu, ki nas je ob tem prevzemalo, nikoli nismo pozabili, da nas članstvo v njej ne more rešiti problemov in težav, s katerimi se soočamo na naši razvojni poti. Lahko pa nam pomaga, da jih rešimo hitreje in učinkoviteje. EU je razširila naše horizonte ter posameznikom, podjetjem, znanstvenikom, kulturnikom omogočila širše polje delovanja in povezovanja brez geografskih in političnih meja. Kar je dobro.

Evropska unija v današnji in gotovo še nedokončni podobi je nastala kot vizija združevanja in sodelovanja po dveh uničujočih vojnah, ki sta se zgodili v Evropi v prvi polovici preteklega stoletja. Evropski narodi so plačali visoko ceno za obe. Naj se to ne zgodi nikoli več. To pa je mogoče le tako, da ustvarimo prostor za sodelovanje in povezovanje – prostor, v katerem bodo zgodovinske in sodobne raznolikosti Evrope vir napredka in blaginje, ne pa vir sporov in konfliktov.

Evropi je to do sedaj uspevalo. Lahko celo rečemo, da so vizije nekdanjih ustanoviteljev sodobne Evropske unije že presežene z veliko širitvijo z državami, ki so po letu 1990 stopile na pot svobode.

Naše izkušnje v preteklih petih letih članstva v EU so dobre. Brez sence dvoma lahko trdimo, da je Slovenija danes na boljšem, kot bi bila, če v EU ne bi vstopila. Dobro smo se uveljavili tudi s predsedovanjem Svetu EU. S prevzemom evra smo ublažili finančne posledice krize. Dosegli smo dober izhodiščni položaj pri dostopu do evropskih sredstev za razvoj in kohezijo, čeprav teh sredstev še ne znamo izkoristiti v polni meri. Kot vsem ostalim manjšim državam, je EU tudi Sloveniji v celoti prinesla več, kot ji je vzela.

Toda članstvo v Evropski uniji vedno pomeni večsmerno pot. Delovanje skupnega evropskega trga je prispevalo k izvozni rasti slovenskega gospodarstva, k njegovi večji vpetosti v evropski in preko tega tudi v svetovni gospodarski prostor, hkrati pa je naše gospodarstvo postalo tudi bolj ranljivo za dogajanja, na katera ne more neposredno vplivati. Žal nam je, da ob prostem pretoku kapitala in blaga, Evropski uniji kot celoti še ni povsem uspelo zagotoviti tudi prostega pretoka oseb in znanja, kar bi gotovo prispevalo k hitrejšemu premagovanju razvojnih razlik v Uniji.

Evropska unija potrebuje, tako kot ob njenem začetku v petdesetih letih in pozneje v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, nov pogled v prihodnost. Svet se je temeljito spremenil in evropske družbe tudi. Najprej mora Evropska unija ali bolje rečene njene članice rešiti nekatere probleme, ki so se pojavili zaradi neuveljavljanja že sprejetih rešitev. Takšni so problemi z Lizbonsko pogodbo. Dokler jo ne bosta ratificirali še zadnji dve članici EU, ne bo mogoče do določene stopnje povečati učinkovitosti delovanja skupnih evropskih institucij, predvsem pa ne povečati demokratične legitimnosti procesa odločanja v institucijah EU, še posebej v evropskem parlamentu.

Gospodarska in finančna kriza je EU postavila pred novo razpotje in tudi nove nevarnosti. Ne smemo spregledati dejstva, da so si države in njihova gospodarstva precej različne – velike, majhne, razvite, manj razvite – in da se jih kriza, navkljub številnim podobnostim, v podrobnostih dotika zelo drugače. Ni tuja izkušnja in skušnjava, da bi finančno gospodarsko krizo v posamezni državi reševali na račun drugih držav in gospodarstev v EU. Da bi segmentirali in zaprli trge, da bi s povečano vlogo državnega intervencionizma zmanjšali regulativno vlogo EU pri prostem pretoku oseb, blaga, storitev, kapitala in znanja.

Evropska unija je pred razpotjem: ali bodo ukrepi za reševanje finančno-gospodarske krize Evropo še bolj povezali ali pa jo bodo razvezali? Ali se bo vsaka država iz krize reševala na svoj način? Od tega je odvisna kratkoročna in dolgoročna prihodnost EU. Dosedanji ukrepi kažejo na znamenje optimizma pri skupnem pristopu in storili bomo vse, da se bodo obdržali in okrepili. Evropska unija ni danost – generacije so si prizadevale zanjo in ohranimo jo le tako, da jo z vsem našim delovanjem vedno znova obnavljamo in razvijamo.

Po našem mnenju stojimo danes v EU pred številnimi izzivi:

- Ali smo sposobni zagotoviti demokratično legitimnost evropskim institucijam?
- Ali smo sposobni zagotoviti usklajeno delovanje pri reševanju gospodarske krize in se izogniti protekcionizmu?
- Ali smo sposobni v zunanji politiki Evropske unije govoriti z enim glasom?
- Ali bomo ohranili vodilno vlogo pri spopadu s podnebnimi spremembami in prehodu v nizko ogljično družbo?
- Ali bomo uspeli odgovoriti na izzive demografskih sprememb?
- Ali bomo uspeli že izvedene in prihodnje širitve EU nadgraditi tudi z večjo notranjo kohezijo in integracijo?

Evropa je vstopila v Slovenijo in Slovenija v Evropo. Evropi smo marsikaj dali in prispevali k njeni utrditvi. Od nje in drugih držav članic tudi marsikaj pričakujemo. Pričakujemo:

- večjo občutljivost za specifične potrebe manjših držav, predvsem pri skupni evropski kmetijski politiki;
- sprostitvev prostega pretoka delavcev;
- poenostavljanje administrativnih postopkov v zvezi s pridobivanjem kohezijskih sredstev;
- racionalizacijo delovanja EU institucij – s tem v zvezi se med drugim zavzemamo za ukinitvev zasedanj Evropskega parlamenta v Strasbourgu.

*Za podjetno, inovativno in
družbeno odgovorno Evropo*

1

Globalizacija in demografski dejavniki predstavljajo velike izzive Evropski uniji in državam članicam. Od lanske jeseni se nahajamo v globalni finančni in gospodarski krizi z zaskrbljujočimi razmerami na trgu dela. Pomemben izziv svetovnemu gospodarstvu, EU in tudi nam je, kako čim prej rešiti finančno in gospodarsko krizo.

Ta izziv postavlja zahteve tako za bolj konkurenčno evropsko gospodarstvo kot za ustvarjanje novih delovnih mest in dostop do trga dela. V ZARES želimo, da je EU konkurenčna tudi v teh težkih časih in ob dejstvu naraščanja konkurenčne moči gospodarstev drugih svetovnih regij.

Tudi za slovensko gospodarstvo je danes prav gotovo največji izziv, kako v pogojih globalizacije zagotoviti optimalno uresničevanje temeljnega gospodarskega cilja Slovenije, **to je zagotavljanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in podjetništva na globalnem trgu kot temeljnega pogoja za razvojni preboj, dolgoročno stabilno gospodarsko rast, razvoj in s tem zagotavljanje blaginje slovenskim državljanom in državljanom.**

V stranki ZARES vemo, da je družba prihodnosti **družba znanja, inovativnosti in ustvarjalnosti ter družba sonaravnega razvoja**. To so in bodo temeljni generatorji konkurenčnosti v prihodnosti. Brez znanja in inovativnosti ni tehnološkega razvoja. Brez ustvarjalnega podjetnika ni razvoja podjetništva kot temeljne gonilne sile razvoja gospodarstva. Tega tudi v pogojih finančne in gospodarske krize ne smemo zanemariti. **Ohranjanje razvojne aktivnosti evropskih in slovenskih podjetij tudi v času krize je edina možnost, da iz nje izidemo kot zmagovalci.**

Zavzemamo se za inovativno, v družbo znanja usmerjeno gospodarstvo in podjetništvo temelječe na paradigmi trajnostnega razvoja. Po našem mnenju se bo le takšno gospodarstvo in podjetništvo sposobno uspešno odzivati na izzive globalizacije in trenutne gospodarske krize. Odprt trg in konkurenca idej in inovacij dajeta najboljše možnosti za svobodno, samostojno in neodvisno življenje ljudi.

Odprta svobodna družba mora ščititi zasebno lastnino, omejevati različne monopole in skozi odločno podporo razvoju socialno-ekonomskih inovacij ter blaginjo celotnega prebivalstva zagotavljati večjo stopnjo socialne in delovne vključenosti, ki mora, kjer je to le mogoče, postopno nadomestiti zagotavljanje socialne varnosti skozi pasivne socialne transfere. Zato mora EU usmerjati večino politik v iskanje izhodov iz socialnih stisk z razvojem novih modelov socialne in zaposlitvene integracije večine prebivalstva ter tudi z razvojem socialne ekonomije in aktivno podporo implementaciji teh modelov.

Zdravje in varna starost ne moreta biti odvisna samo od posameznikovega ekonomskega položaja, pač pa nam **zdravo gospodarstvo daje možnost, da je pravica do varnosti zagotovljena vsem, prav tako pa se je nujno zavedati, da je zdravo in konkurenčno gospodarstvo v največji meri odvisno od stopnje »vitalnosti« prebivalstva in razvitosti kompetenc v posamezni družbi**. Zato je potrebno, da se večina sredstev EU usmeri prav v slednje, s čimer se zagotovi **čimprejšnji vseevropski prehod v novo razvojno fazo**, ki bo manj delovno intenzivna, bolj storitveno usmerjena, z višjim deležem visoko tehnoloških proizvodov in storitev.

Da bi se soočili z izzivi globalizacije in posledicami, ki jih prinašajo demografske spremembe, moramo okrepiti evropsko sodelovanje. Zares potrjuje svoboščine prostega pretoka blaga, kapitala, storitev in ljudi, odprtost, konkurenčnost in podjetništvo. Gre za naložbe v raziskave in razvoj, izboljšanje poslovne klime, resnično svobodnih storitev in naložb v podjetni-

štvo. Prav tako gre za tržno prilagajanje kmetijstva in za proračunsko politiko, ki mora biti sodobna in razvojno usmerjena.

Potreben je pospešen razvoj družbeno odgovornega ravnanja podjetij, socialnega podjetništva in samozaposlovanja. Da bi v času soočanja z negativnimi posledicami globalne ekonomske krize zmanjšali izgubo človeškega in socialnega kapitala in njihovih grozečih posledic, ki številke samo v EU pišejo v milijonih. V ZARES menimo, da je še bolj kot doslej potrebno, da EU uveljavi model razvoja družbeno odgovornih podjetij, kot pogoj za kakršnekoli oblike državnih pomoči ter nove modele socialne ekonomije oz. socialnega podjetništva, ki so se doslej v nekaterih državah članicah bolj in drugje manj uveljavile. Ti dve politiki morata postati ob konkurenčnosti ključni politiki zagotavljanja trajnostnega ekonomskega in družbenega razvoja.

• *Za evropski odgovor na gospodarsko krizo*

• *Odprtost trgov*

V ZARES zagovarjamo skupno politiko EU za odpiranje trgov in zmanjševanje ovir v trgovini tako znotraj EU kakor tudi izven nje. Zavzemamo se tudi za zmanjševanje bremena pravil za podjetništvo.

Za soočenje z ekonomsko krizo EU potrebuje usklajenost ukrepov, ki ne bi smeli voditi niti k preveliki regularizaciji niti k odlaganju nujnih prestrukturiranj. Evropa s protekcionizmom pred trgovino in konkurenco z ostalega sveta ne bo bogatejša. Kvečjemu lahko k njeni blaginji pripomore večja odprtost svetovnemu trgu in sodelovanje v ustvarjanju novega ustroja svetovnega gospodarskega sistema med drugim tudi v okviru pogajanj iz Dohe.

Zapiranje meja prosti trgovini je zapiranje pred prihodnostjo in razvojem. Prihodnost evropske konkurenčnosti v soočanju z ZDA in rastočimi gospodarstvi drugih delov sveta, kot so Kitajska, Indija ali Brazilija, se bo lahko gradila le na znanju, inovativnosti in ustvarjalnosti, večji svobodi gibanja in na podjetjih v konkurenčnih gospodarskih sektorjih.

Enotni notranji trg je eden največjih uspehov EU in jedro njenega sodelovanja. Pomeni, da v EU ne obstajajo notranje meje svobodi gibanja blaga, storitev, kapitala in ljudi. Načela prostega pretoka so stara že več kot pol stoletja in so eden od temeljev evropskega sodelovanja, ki je pripomogel k rasti, blaginji in varnosti EU. Gospodarska kriza ogroža njihov nadaljnji razvoj. Krepijo se težnje po protekcionizmu.

V ZARES želimo zaščititi in razvijati EU odprtih meja za ustvarjanje rasti, blaginje in zaupanja v prihodnost. Za nas odprtost in prosti pretok ni le slogan. Vemo, da svobodna čezmejna izmenjava spodbuja konkurenco, rast in blaginjo, medtem ko zaprtost in protekcionizem vodita do nasprotnih rezultatov.

Zavzemali se bomo za **dosledno spoštovanje pravil o konkurenci in krepitve enotnega notranjega trga EU**, ki je z zagotavljanjem prostega pretoka blaga, kapitala, storitev in ljudi in nove »pete« svoboščine znanja, še kako pomemben za Slovenijo kot malo ekonomijo. V tem okviru bomo ostro nasprotovali vsakršnim poskusom protekcionizma, **ki bo ogrozili delovanje notranjega trga EU.**

Kratkotrajna pomoč prizadetim industrijam nujno ne gradi na dolgoročni evropski konku-

renčni gospodarski moči in lahko pomeni tudi tveganje za poslabšanje položaja. Že pred krizo je v EU primanjkovalo na milijone delovnih mest, da bi lahko dosegli cilje iz Lizbonske strategije. Nesprejemljivo visoka številka pomanjkanja delovnih mest povzroča socialne stiske mnogih ljudi. Zato je sedaj najpomembnejše, da se zagotovita finančna stabilnost in rast dolgoročne zaposlenosti.

Prizadevali si bomo za ponovno vzpostavitev ustreznih in učinkovitih pogojev za financiranje gospodarstva, saj se zavedamo, da je sprostitvev kreditnih kanalov bistvena za učinkovitost vseh razvojnih spodbud države. V tem okviru bomo podprli skupno pobudo Evropske investicijske banke, Svetovne banke in Evropske banke za obnovo in razvoj za podporo bančnim sektorjem v državah članicah EU pri reševanju svetovne gospodarske krize.

• *Nova vseevropska politika sonaravnega razvoja*

Notranji trg EU daje dobre pogoje za gospodarsko rast in visok standard. Hkrati so skoraj vsi dejavniki, ki odločajo o trgu dela, davkih na delo in ustvarjanju ugodnega okolja za podjetnost, inovativnost in tehnološki razvoj, v pristojnosti držav članic.

Slovenija po vstopu v EU še ni zadovoljivo izkoristila vseh možnosti, ki jih ponuja EU za razvoj in krepitev konkurenčnosti gospodarstva in podjetništva. Analiza dejavnikov konkurenčnosti slovenskega gospodarstva kaže, da razvojne strategije in oblike podpore države za udejanjanje razvojnih prioritet v zadnjih letih niso uspešno sledile novemu položaju slovenskega gospodarstva v EU in na globalnem trgu. Kazalniki dolgoročne konkurenčnosti gospodarstva kažejo na prepočasne premike ali celo na nazadovanje na pomembnih področjih, kot so: povečanje tehnološke zahtevnosti proizvodov, rast vhodnih neposrednih tujih investicij, stopnja inovacijske dejavnosti, raven vlaganj v raziskave in razvoj, kakovost izobraževanja in razvitost poslovnih in finančnih storitev. Pomembni razlogi za nazadovanje Slovenije na področju konkurenčnosti so **nekonkurenčno poslovno in davčno okolje, neučinkovito podporno okolje za podjetništvo, neučinkovito podporno okolje za inovacije in tehnološki razvoj** ter predvsem **odsotnost vodenja celovite transparentne razvojne politike v dialogu z gospodarstvom.**

Za doseganje temeljnega strateškega cilja Slovenija potrebuje novo razvojno politiko, ki bo zagotovila odprto in svobodomiselnost družbo, spodbudila ustvarjalnost in inovativnost, zagotovila učinkovito delovanje trga, ustvarila administrativno okolje za učinkovito implementacijo razvojne politike in krepila ključne dejavnike konkurenčnosti gospodarstva in podjetništva s spodbujanjem inovativnosti ter vlaganj v znanost in tehnološki razvoj v tesni povezavi z gospodarstvom, s spodbujanjem podjetništva in njegovega ključnega nosilca, podjetnika in njegove ustvarjalnosti, z odpravljanjem nepotrebnih administrativnih ovir in regulacijskih stroškov, z ustvarjanjem ugodnega poslovnega in davčnega okolja za poslovanje podjetij, s spodbujanjem internacionalizacije slovenskega gospodarstva in s spodbujanjem razvoja storitev.

Spodbujanje odprtega trga in konkurence ter krepitev ključnih dejavnikov konkurenčnosti sta temeljna cilja programa za gospodarstvo in podjetništvo.

Za doseganje temeljnih ciljev sta sicer ključna priprava in izvajanje sodobnih nacionalnih politik spodbujanja konkurenčnosti, podjetništva in internacionalizacije slovenskega gospodarstva. Vendar nacionalne politike lahko pomembno dopolnimo z razvojnimi politikami na ravni EU. Pri tem je pomembno, da se Slovenija aktivneje vključi v njihovo pripravo in izvedbo

ter si prizadeva za ustrezno upoštevanje interesov Slovenije kot manjše članice EU. **Pogosto se namreč dogaja, da razvojne politike EU niso prilagojene malim državam članicam EU. Pogosto se tudi dogaja, da so manjše in nove države članice EU premalo vključene v samo izvajanje in koriščenje razvojnih spodbud.**

Moč članstva v EU je prav v iskanju skupnih rešitev in skupni zakonodaji. Če v EU ne bomo mogli priti do skupnih rešitev in če ne bomo spoštovali skupnih dogovorov, bomo težko integrirali naša gospodarstva in prihodnja povezovanja notranjega trga z državami izven EU.

V ZARES – nova politika bomo podprli in aktivno sodelovali pri razvoju celovite inovacijske strategije na ravni EU, ki bo upoštevala in vključevala tudi interese in potrebe manjših držav članic, kamor sodi tudi Slovenija, s čimer bomo približali instrumente pomoči razvoju inovativnosti tudi našim inovativnim podjetnikom.

Zavzemali se bomo za enakopravnejši dostop slovenskim podjetjem do razvojnih virov in spodbud EU za podjetništvo, za tehnološki razvoj in inovativnost ter si prizadevali za večje vključevanje slovenskih podjetij v evropske razvojne in raziskovalne programe ter za izboljšano informiranje slovenskih podjetij o možnostih razvojnih spodbud na ravni EU.

• **Za krepitev notranjega trga in podjetništva**

Kljub enotnemu notranjemu trgu kot temeljnemu stebru EU obstajajo še mnoge ovire. Nekatere države članice, stanovske ali gospodarske organizacije in podjetja v praksi še vedno postavljajo ovire konkuriranju ljudi, izdelkov in storitev iz drugih držav članic.

Nekatere države so uvedle prehodna obdobja za prosti pretok delavcev ob zadnjih širitvah EU, v nekaterih državah nekateri delavci, kot na primer gradbeni, ne morejo delati za enako plačo kot domačini zato, ker nimajo poklicne kvalifikacije države članice.

Proti Sloveniji je maja lani v zvezi s prenosom direktive o priznavanju poklicnih kvalifikacij Evropska komisija ukrepala z drugo stopnjo postopka. Namen direktive je ureditev priznavanja poklicnih kvalifikacij, da bi se spodbudila prožnost na trgu delovne sile, povečala liberalizacija zagotavljanja storitev, avtomatično priznavanje kvalifikacij in poenostavili upravni postopki. V enem zakonodajnem aktu združuje petnajst direktiv, vključno z dvanajstimi sektorskimi direktivami, ki zajemajo poklic zdravnika, medicinske sestre za splošno nego, zobozdravnika, veterinarja, babice, farmacevta in arhitekta, ter tri direktive, ki uvajajo splošni sistem priznavanja poklicnih kvalifikacij, v katerih je zajeta večina drugih zakonsko urejenih poklicev.

Omenjene, pogosto diskriminatorne prepreke predvsem ovirajo mala podjetja in posameznice ter posameznike, ki si ne morejo privoščiti dragih odvetnikov. Vendar za odpravo ovir niso potrebne le odločbe Sodišča Evropskih skupnosti, ampak tudi reakcije politikov na vseh ravneh.

V ZARES podpiramo oblikovanje pobud za poklicne standarde in izpeljavo postopkov za njihovo sprejemanje in v okviru tega tudi vzajemno priznavanje kvalifikacij državljanom držav članic EU in Evropskega gospodarskega prostora (EGP), ki omogoča opravljanje reguliranih poklicev oziroma reguliranih poklicnih dejavnosti v Sloveniji.

Zavzemali se bomo tudi za poenostavljanje in razumljivost zakonov in pravil, za njihovo zmanjševanje in odstranitev nepotrebnih pravil, upravnih postopkov in administrativnih ovir. Tako bo lahko notranji trg EU bolje deloval, s čimer se bodo odpirale tudi nove možnosti in priložnosti za slovenska podjetja, izdelke, kapital in storitve ter za polno uživanje svoboščin državljanstva EU s strani posameznic ter posameznikov.

• *Za olajšanje prostega pretoka*

Podjetno in uspešno Evropo potrjujeta odprtost in mobilnost. Prosti pretok blaga, storitev, kapitala in ljudi vključuje veliko več kot splošne strategije EU in tabele rezultatov prostega pretoka. V desetletjih ustvarjanja notranjega trga so te svoboščine pripomogle k ustvarjeni blaginji, rasti delovnih mest in gospodarstev v vseh državah članicah EU. V prihodnosti bo nujno potrebno izvajanje teh svoboščin še naprej razvijati in poglobiti. Samo tako bo EU lahko bolj dinamična in konkurenčna, da bi dosegli cilje Lizbonske strategije za rast in zaposlovanje.

ZARES si bo prizadevala za olajšanje prostega pretok na več ravneh. ZARES EU je politika odprtih meja, ki je potrebna tako za posamezna podjetja, da bodo imela pogum in željo vlagati v poslovne ideje, kakor tudi za posameznice in posameznike ter družine, da si bodo drznili seliti se v druge države članice za namene dela, študija ali iz drugih razlogov. Strah pred izgubo določenih koristi ne bi smel biti ovira za prosti pretok oseb niti za uresničevanje t.i. pete svoboščine. Zato se bo ZARES zavzemala za to, da bi bilo v EU lažje, kot je to sedaj, **kombinirati različne sisteme socialne varnosti in da bodo informacije o možnostih in priložnostih v drugih državah EU bolj razširjene in dostopnejše.**

• *Za večjo svobodo storitev*

Enako enostavno kot velja svoboščina prostega pretoka za blago, bi morala veljati tudi za storitve in kapital. V ZARES menimo, da se ponudnik storitev, ki spoštuje domačo zakonodajo in pravila, ne bi smel spopadati z birokracijo v drugi državi članici.

EU potrebuje resnični notranji trg storitev, tako da bodo podjetja in potrošniki lahko koristili možnosti, ki jih nudi storitveni sektor. Cilj uresničevanja notranjega trga storitev so v poenostavitvi ustanavljanja in prostega pretoka storitev in hkratnega povišanja kakovosti storitev. Nova podjetja in večja konkurenca lahko pripomorejo k blaginji tudi na področjih kot so zdravje, izobraževanje in socialne storitve.

Storitveni sektor je pomemben del gospodarstva. Trg storitev se je v zadnjih letih bistveno povečal. Predstavlja okoli 75 odstotkov skupne proizvodnje EU in več kot polovico delovnih mest, vendar le za približno 20 odstotkov trgovine med državami članicami. Trgovinski potencial storitev si prizadeva popraviti EU direktiva o storitvah. Po opravljenih študijah o učinkih direktive naj bi njena praktična uporaba pripomogla do 600 000 novih delovnih mest in od 0,3 do 0,7 odstotka povečane blaginje. **ZARES podpira hiter začetek izvajanja direktive o storitvah, kar bo prispevalo h gospodarski rasti, višji zaposlenosti in možnostim za slovenska podjetja in podjetnice ter podjetnike.**

Obstaja še vse preveč ovir za tiste, ki v drugi državi članici želijo opravljati storitve, nekatere države članice še vedno ovirajo konkurenco iz drugih držav.

ZARES se zavzema za skupna EU pravila, ki bodo omogočala prosti pretok ponudnikom storitev, ne nazadnje v dobro slovenskih podjetij. Učinkovita uveljavitev direktive o stori-

tvah bo pomenila odstranitev mnogih zakonskih in administrativnih ovir, ne da bi vplivala na slovensko delovnopravno zakonodajo.

• ***Pospešen razvoj družbene odgovornosti podjetij, socialnega podjetništva in samozaposlovanja***

V ZARES podpiramo pospešen razvoj družbeno odgovornega ravnanja podjetij, socialnega podjetništva in samozaposlovanja. Da bi v času soočanja z negativnimi posledicami globalne gospodarske krize zmanjšali izgubo človeškega in socialnega kapitala in njihovih grozečih posledic, ki številke v EU pišejo v milijonih, v ZARES menimo, da je še bolj kot doslej potrebno, da EU uveljavi model razvoja družbeno odgovornih podjetij, kot pogoj za kakršnekoli oblike državnih pomoči ter nove modele socialne ekonomije oz. socialnega podjetništva, ki so se doslej v nekaterih državah članicah bolj in drugje manj uveljavile. Ti dve politiki morata postati ob konkurenčnosti ključni politiki zagotavljanja trajnostnega ekonomskega in družbenega razvoja.

• ***Za večjo socialno in delovno vključenost, aktivno socialno varnost in učinkovito politiko upravljanja s starajočo se družbo***

Socialne storitve so steber evropske družbe. Pri urejanju socialnega varstva v Evropski uniji v širšem smislu velja načelo subsidiarnosti. Na podlagi tega načela države same določijo, kaj naj bi bile storitve splošnega gospodarskega pomena ali socialne storitve splošnega pomena.

V ZARES menimo, da bo v vedno bolj globaliziranem svetu le resnično konkurenčna Evropa, ki ustvarja delovna mesta in priložnosti za vse, lahko podprla in okrepila socialno dimenzijo enotnega trga. Izhajamo iz prepričanja, da je potrebno socialno državo ohraniti in modernizirati njene institucije. **V prihodnje bo potrebno izkazati povečan, hitrejši in prožnejši odziv na spremembe, ki jih prinaša trg dela, in tveganja, ki so povezana z brezposelnostjo, socialno in delovno izključenostjo, pomanjkljivo izobrazbo, zdravjem in starostjo.**

Zavedamo se, da vse več ljudi v svoji karieri deluje v različnih državah in da so razvojni izzivi povezani tudi s staranjem svetovnega in evropskega prebivalstva. Po Eurostatovih projekcijah 2008, naj bi se delež starejših od 65 let do leta 2060 povzpela na 35 odstotkov. Po tej isti projekciji bo v tem obdobju imela Slovenija že eno najstarejših populacij. V Evropi do leta 2050 bo delež oseb, starih 65 let in več, podvojen, delež oseb, starih 85 let in več, pa skoraj potrojen. Dolgoročno se bo potrebno organizirati za izziv »dolgožive družbe«, kar je v veliki meri povezano z vzdržnostjo sistemov socialne varnosti v širšem smislu, kot so pokojninski sistemi, zdravstveni sistemi in sistemi skrbi za starejše.

Socialno varna Evropska unija mora zagotoviti varnost državljanov in drugih prebivalcev. **V ZARES se bomo zavzemali za učinkovite in pravno varne metode za sodelovanje med državami članicami Evropske unije pri zagotavljanju socialne varnosti in pri poenotenju varnosti skladov vlaganja, saj so skladi vlaganja za pokojnine razpršeni po celi Evropi.**

V Evropski uniji tudi ni skupne platforme ukrepov ali skrbi za starejše. V ZARES se bomo zavzemali za ukrepe, ki bodo preprečevali pomembne težave v celotni Evropski uniji, ki jih prinaša starajoča se evropska družba in bodo izkazani v stabilizaciji pokojninskih sistemov ter sistemih skrbi za starejše.

- **Za skupno politiko promocije varovanja zdravja in za dostopnost do zdravstvenega varstva v celotni EU**

Zdravje in vitalnost prebivalstva postajata ob starajoči se družbi ključni vrednoti in ekonomski imperativ celotne Evrope. Poslanci ZARES se bomo v Evropskem parlamentu zavzemali, da aktivna promocija te vrednote in osveščanje in podpora sonaravnim načinom ohranjanja živiljske vitalnosti prebivalstva postane ena osrednjih politik EU.

Za stranko ZARES ima pravica ljudi do zdravja in zdravstvenega varstva vedno prednost pred zdravstvenim sistemom. Zdravje je ZARES vrednota. Pravica do zdravljenja kjerkoli v Evropski uniji že obstaja, vendar je v praksi za večino ljudi težko uresničljiva. Nekatere države članice želijo zavirati razvoj iskanja zdravstvene pomoči, zdravljenja ali oskrbe z zdravili v drugih državah članicah. Zakaj bi bilo nenavadno iti k zobozdravniku na Poljsko ali operirati kolk v Španiji? Menimo, da bi moralo biti omogočeno, da se poišče zdravniško pomoč v drugi državi članici, če neka oblika zdravljenja v domovini ne obstaja, če je čakalna doba za zdravljenje predolga ali če bolnik biva na obmejnem območju. Skupna pravila bi to morala olajšati in ne zavirati! **Nedopustno je, da zaradi pomanjkanja srčnih kirurgov v Sloveniji otroci čakajo na operacije!**

ZARES želi, da so državljani EU ustrezno obveščeni o svojih pravicah, da imajo **boljši dostop do informacij o možnosti zdravljenja v drugih državah Evropske unije, o stroških zdravljenja in postopkih za njihovo povrnitev.** Podpiramo Direktivo o uveljavljanju pravic pacientov na področju čezmejnega zdravstvenega varstva, ki bi odpravila številne ovire za paciente, ki želijo dostopati do zdravstvenih storitev v drugi državi članici, določa pravico do povračila stroškov in naj bi vzpostavila mehanizem za sodelovanje med sistemi držav članic.

V ZARES menimo, da je pomembno, da se prosti pretok olajša za paciente in za medicinsko osebje. Povečano sodelovanje lahko pripomore k spoznavanju delovnih okolij, skupnim raziskavam in razvoju zdravstvenega sektorja ter večji konkurenčnosti Evropske unije tudi na tem področju. To seveda ne pomeni, da bi Evropska unija imela skupno zdravstveno politiko, saj organizacija in financiranje zdravstva ostaja pristojnost držav članic.

- **Za pospešeno uresničevanje Lizbonske strategije**

ZARES ima pozitiven odnos do Lizbonske strategije, katere cilj je vzpostaviti EU kot najbolj konkurenčno in trajnostno naravnano gospodarsko regijo na svetu.

Cilj je delovati za trajnostno rast in blaginjo odprtega trga z naložbami v izobraževanje, raziskovanje in podjetništvo. Države članice so se sporazumele o vrsti konkretnih ciljev do leta 2010 za povečanje konkurenčnosti, gospodarske rasti in zaposlovanja, okrepiteve socialne kohezije in zagotovitve trajnostnega razvoja.

Ciljev Lizbonske strategije v praksi ni bilo mogoče doseči in tako za EU ostajajo izziv. Temeljni recept je v izboljšanju pogojev za podjetništvo, v davčni politiki, odprtem trgu ter odpravljanju zakonskih in administrativnih ovir. Cilj Evropske komisije, ki ga ZARES podpira, je zmanjšanje bremena pravil za četrtno do leta 2012.

V ZARES bomo podprli razvoj patenta skupnega evropskega trga, ki bo omogočal enakovredno in cenovno učinkovito zaščito ne glede na velikost primarnega trga posamezne države ter bo sledil učinkovitim mehanizmom delovanja notranjega trga EU. EU patent bi moral zmanjšati stroške patentiranja inovacij in povečati povpraševanje poslovnega sveta v vseh državah članicah.

Mikro, mala in srednja podjetja so pomembna za doseganje rasti in zaposlenosti. Poslovno okolje za ta podjetja je treba izboljšati predvsem tako, da jih bo lažje ustanoviti, pri čemer morajo imeti države članice tudi možnost izjeme v zakonodaji v korist malih in srednjih podjetij. Delo z Evropsko komisijo na tem področju in Evropski akt za mala podjetja je pomemben za izboljšanje dostopa teh podjetij na trg EU in svetovni trg.

Zavzemali se bomo za hitro in učinkovito izvajanje Akta za mala podjetja kot celovitega nabora ukrepov in aktivnosti na ravni EU za spodbujanje razvoja in rasti mikro, malih in srednje velikih podjetij. Zagovarjali bomo tudi nadaljnje poenostavljanje evropskih pravil, ki jih je potrebno povezati še z drugimi ukrepi. Velik del pravil, s katerimi se srečujejo podjetniki in poslovneži, se namreč odloča na ravni EU in za zmanjšanje birokracije in regulative je potreben usklajen ter aktiven pristop.

• *Za odprtost ekonomskim migracijam*

Kljub ekonomski krizi v večjem delu Evrope primanjkuje določenih znanj, spretnosti in kompetenc. Hkrati migracije prispevajo k vzdržnosti socialnih sistemov. V Evropi nas je vedno manj, hkrati pa se staramo. Zato potrebujemo več delovno aktivnega prebivalstva.

Privlačnost EU za mlade, kreativne ljudi, ki si želijo prispevati k evropskemu razvoju in si ustvarjati boljše življenje v EU je sicer dobra, ni pa dovolj močna lastnost. Res je sicer, da si mnogi ljudje želijo priti v EU in v ZARES menimo, da bi moral okvir upravljanja ekonomskih migracij EU ta gibanja olajšati ne pa zapletati.

Obstaja velika potreba po odprtju več različnih možnosti za migracije in priseljevanje. Zato podpiramo zamisel sistema »modrih kart«, ki bi pomenil večjo privlačnost EU in tudi Slovenije za visoko kvalificirane delavce iz držav izven EU. Enako menimo, da je sistem modre karte potrebno dopolniti s sistemom zakonitega vstopa za tiste z nižjo izobrazbo, ki želijo priti v EU in prispevati k njenemu razvoju s svojim znanjem in izkušnjami.

Nihče ne brani državam članicam, da v tem razvoju prevzamejo pobudo. Hkrati pa moramo seveda ob spoštovanju skupnih minimalnih standardov na področju plač in bivanja zagotoviti, da se ljudje, ki prihajajo, ne soočajo z diskriminacijo, ksenofobijo in rasizmom. EU bi morala ekonomske migracije videti tudi v globalni perspektivi, ob upoštevanju demografskih sprememb in neskladij na trgu dela, in omogočati zakonita migracijska gibanja ob hkratnem preprečevanju nezakonitega priseljevanja.

• *Za krepitev družbe znanja: izobraževanja, raziskovanja in inovacije*

V ZARES si bomo prizadevali za okrepljeno izobraževalno in raziskovalno razvojno sodelovanje v skladu z ljubljanskim procesom in drugimi smernicami novega cikla Lizbonske strategije. Ta cikel predvsem poziva k napredku pri uresničevanju ciljev »lizbonskega programa Skupnosti« na štirih prednostnih področjih, med drugim: naložbe v znanje in inovacije ter v ljudi in posodabljanje trga dela. V okviru prve prioritete je uveden tudi pojem »pete svobode« - prostega pretoka znanja.

V človeške vire in ustvarjalnost je potrebno vlagati več, predvsem pa bolj učinkovito. Uredba Evropskega socialnega sklada (ESS) določa prispevek k realizaciji evropskih prioritet s področja zaposlovanja in v okviru pomoči 2007-2013 izbor prioritet: rast prilagodljivosti delavcev, podjetij in podjetnikov s promocijo vseživljenjskega učenja in rast investicij v človeške vire,

povečanje človeškega kapitala s promocijo oblikovanja in uvedbe reform sistema izobraževanja in usposabljanja z namenom povečati zaposljivost, mreže aktivnosti med univerzitetnimi institucijami, raziskovalnimi in tehnološkimi centri in podjetji ter razvoj človeškega potenciala v raziskavah in inovacijah s podiplomskim študijem in usposabljanjem raziskovalcev.

V ZARES se bomo zavzemali za krepitev vseživljenjskega učenja kot razvojnega koncepta za urejanje trga dela in zaposlovanja, poklicnega usposabljanja, izobraževanja in raziskovanja, pa tudi razvoja državljanstva, socialne kohezije in socialnega vključevanja in povezovanja.

V Lizbonski strategiji je vseživljenjsko učenje potrjeno kot krovni cilj za vse ukrepe v izobraževanju in usposabljanju. Do leta 2010 naj bi se v to učenje vključilo najmanj 12, 5 odstotka odraslih (25-64 let). V EU je udeležba odraslih v vseživljenjskem učenju še vedno nizka, saj dosega komaj nekaj več kot 10 odstotkov, ta stopnja pa se je v zadnjih letih v mnogih državah celo znižala. Analize tudi opozarjajo, da se ljudje na dnu izobrazbene lestvice najmanj pogosto udeležujejo nadaljnega učenja, da bi izboljšali svoje zaposlitvene možnosti.

V ZARES se zavedamo, da so znanja ljudi ter njihovih spretnosti ter kompetenc ne glede na to, kako so si jih pridobili, pomembna, a pogosto ne dovolj cenjena, priznana in izkoriščena. Enako se zavedamo, da so rast človeškega in intelektualnega kapitala ter vseživljenjsko učenje med temeljnimi dejavniki za bodoči gospodarski, kulturni in družbeni razvoj Slovenije in EU.

V ZARES se bomo zavzemali za usklajevanje politik vseživljenjskega učenja v okviru politik izobraževanja in usposabljanja v skladu s priporočili Evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje, ki so stopila v veljavo aprila 2008 in so skladna z bolonjskim procesom in Bergenskim komuniquejem.

Lizbonska strategija poudarja mobilnost študentov, raziskovalcev in učiteljev ter krepitev v mednarodnih merilih konkurenčnih človeških virov za raziskave in razvoj s ciljem dvigniti konkurenčnost inovacijskega sistema, poslovnega sektorja in celotne družbe. ZARES si bo prizadeval, da se bodo v tekmovanju za pridobitev vrhunskega znanja aktivno vključevale tudi slovenske izobraževalne in raziskovalne inštitucije.

Eden od ciljev Lizbonske strategije je v tem, da se Evropa kot celota uveljavi kot svetovno središče odličnosti za študij in poklicno usposabljanje. Do leta 2010 naj bi EU potrebovala tudi 700.000 raziskovalcev. Ker je konkurenca za te že sedaj huda, mora EU ustvariti tudi dovolj privlačno okolje, da jih bo uspela pritegniti.

V ZARES se bomo zavzemali za odpravo ovir in za finančne spodbude za povečanje mobilnosti študentov, raziskovalcev, znanstvenikov in univerzitetnih predavateljev v EU/EGP in za spodbujanje mobilnosti iz tretjih držav.

Zavzemali se bomo za priznavanje skupnih stopenj podeljenih v dveh ali več državah in za vzpostavitev skupnega evropskega portala za študij v tujini, podobnega tistim, ki so na voljo na trgu dela, na primer EURES. Mislimo, da je cilj, da bi študenti katerega koli programa vsaj tri mesece v obdobju študija študirali na drugi evropski instituciji, razumen.

Za raziskovalce je treba zagotoviti bolj odprt in konkurenčnejši trg dela, ki bo nudil boljše

poklicne možnosti ter bo preglednejši in bolj družinsko naravnan.

Podpirali bomo vse aktivnosti za enakopravno vključevanje slovenske izobraževalne in raziskovalne sfere v evropski in svetovni prostor. Ena pomembnejših infrastrukturnih prioritet bo povezava vseh slovenskih šol, univerz in ustanov s področja raziskovanja in kulture v **enoten obstoječ informacijski prostor**. Pri tem pa bomo še posebej pozorni, da bodo vključene tudi ustanove v manjših krajih in na podeželju. **Tudi invalidom** nove informacijske tehnologije omogočajo lažji dostop do trga dela, izobraževanja in socialne vključenosti. ZARES si bo zavzemal za ukrepe, ki bi jim približali uporabo novih tehnologij in jih tudi na ta način usposobili za polnopravno vključitev v družbo.

• Za modernizacijo regionalne in kohezijske politike Evropske unije

Evropska unija se potrjuje tudi v regijah Evrope. Vedno večja EU vključuje ne le več držav temveč tudi več raznolikih lokalnih in regionalnih pogojev in okoliščin. Raznolikost kultur, jezikov in ljudi je lahko evropski adut. Povzroča pa tudi posebne potrebe in izzive.

Za kohezivnost EU in za premagovanje gospodarskih in socialnih napetosti je evropska kohezijska politika izredno pomembna. Je tudi odraz solidarnosti med državljanke in državljani EU. Kohezijska politika je tudi pomembno orodje in sredstvo za doseganje ciljev Lizbonske strategije za povečanje zaposlovanja, gospodarske rasti in konkurenčnosti in eden od odzivov na globalizacijo, demografske izzive ter podnebne spremembe. Večja osredotočenost na raziskave in razvoj, razvoj znanja in spretnosti, infrastrukture, dostopnost in čezmejno sodelovanje, ki se dogaja s pomočjo kohezijske politike, je zato dobrodošla in potrebna.

Uspešen prispevek kohezijske politike k zmanjševanju razlik znotraj EU je razviden v primeru štirih kohezijskih držav: Španije, Portugalske, Irske in Grčije. Nedvomno, da se bo uspešnost kohezijske politike odrazila tudi v Sloveniji in drugih članicah, ki so se EU pridružile kasneje in v katerih so potrebe po kohezijski pomoči največje.

Z dosedanjimi rezultati kohezijske politike EU se prebivalci Slovenije pogosto srečujejo v vsakdanjem življenju; npr. zgrajene čistilne naprave, turistična infrastruktura, spodbujanje razvoja novih zaposlitvenih možnosti. Njihovo mnenje je mnogokrat kritično, saj si želijo preglednejše razpisovanje pomoči in odpravo nepotrebne birokratizma.

Za odpravo razlik med območji znotraj EU je v obdobju 2007–2013 namenjeno preko strukturnih skladov in kohezijskega sklada več kot tretjina EU proračuna. V naslednjem petletnem mandatu bo Evropski parlament soodločal o prihodnji kohezijski politiki in pri tem bo potrebno upoštevati tudi številne nove izzive, s katerimi se soočamo; globalno finančno krizo in gospodarsko recesijo, podnebne spremembe, staranje prebivalstva. Vendar pa mora odprava razlik v razvitosti med posameznimi regijami ostati še naprej ključni cilj prihodnje kohezijske politike in glavnino pomoči je treba usmeriti v podpoprečno razvita območja EU in tudi v prihodnje ostati eden od ključnih virov za vlaganje v raziskave in razvoj v skladu s cilji Lizbonske strategije. Hkrati mora EU kohezijska politika pokrivati celotno območje EU z namenom izmenjave dobrih praks in pospeševanja čezmejnega sodelovanja, saj je prav pri slednjem evropska dodana vrednost nesporna.

Načela partnerstva med ravnijo EU, državo članico in lokalno ravnijo je potrebno spoštovati in v skladu z načelom subsidiarnosti zagotoviti, da so odločitve sprejete čim bližje lokalni

ravni, saj se tam ustvarja večina projektov. Lokalni ravni je potrebno zagotavljati tehnično pomoč za izvedbo dobrih projektov.

ZARES parlamentarke in parlamentarci v Evropskem parlamentu se bomo zavzemali za drastično črtanje nepotrebnih administrativnih ovir pri predpisih za črpanje sredstev, a hkrati za fleksibilnost, ki omogoča državi članici prilagoditev upravljanja z EU sredstvi v skladu s specifičnimi razmerami, ki so značilne za vsako članico, in z upoštevanjem njene velikosti.

V obdobju vpeljave novih informacijskih tehnologij, te najprej dosežejo urbane centre. Brez ustreznih ravnaj države se poveča razlika med mesti in podeželjem. V zadnjih letih se v vseh večjih evropskih krajih pospešeno gradijo optične informacijske hrbtenice. Za podjetje pomeni dostop do optičnega interneta gospodarsko prednost, za izobraževalne ustanove dostop do novih načinov izobraževanja in vsebin in za uporabnike enakopravno vključitev v informacijsko družbo. ZARES si bo prizadevala za politiko, ki bo aktivno in učinkovito tudi manjšim krajem in podeželju omogočila dostop do zmogljivih internetnih povezav in s tem enakopravno uživanje prednosti novih informacijskih tehnologij.

★ Poslanke/poslanci ZARES v EP se bomo zavzemali za:

1. Okrepitev notranjega trga EU (dosledno spoštovanje pravil o konkurenci in krepitev enotnega notranjega trga EU, ki je z zagotavljanjem prostega pretoka blaga, kapitala, storitev in ljudi ter nove, pete svoboščine, znanja, še kako pomemben za Slovenijo kot malo ekonomijo; ostro bomo nasprotovali vsakršnim poskusom protekcionizma, ki bi ogrozil delovanje notranjega trga EU)

2. Sodelovanje pri oblikovanju razvojnih politik EU (zlasti celovite inovacijske in kohezijske politike z upoštevanjem in vključevanjem interesov novih in manjših držav članic, s čimer bomo približali instrumente pomoči razvoju tudi našim inovativnim podjetnikom in za izvedbo dobrih projektov lokalnih skupnosti)

3. Ponovno vzpostavitev ustreznih in učinkovitih pogojev za financiranje gospodarstev (Sprostitev kreditnih kanalov je bistvena za učinkovitost vseh razvojnih spodbud držav. V tem okviru bomo podprli skupno pobudo Evropske investicijske banke, Svetovne banke in Evropske banke za obnovo in razvoj za podporo bančnim sektorjem v državah članicah EU pri reševanju svetovne gospodarske krize)

4. Enakopravnejši dostop slovenskim podjetjem do razvojnih virov in spodbud EU za podjetništvo, tehnološki razvoj in inovativnost (za večje vključevanje slovenskih podjetij v evropske razvojne in raziskovalne programe ter za izboljšano informiranje slovenskih podjetij o možnostih razvojnih spodbud na ravni EU)

5. Izboljšanje pretoka storitev (učinkovita uveljavitev direktive o storitvah bo pomenila odstranitev mnogih zakonskih in administrativnih ovir nenazadnje v dobro slovenskih podjetij, brez da bi vplivala na slovensko delovnopravno zakonodajo)

6. Večjo socialno varnost (prožnejši odziv na spremembe, ki jih prinaša trg dela, in tveganja, ki so povezana z brezposelnostjo, pomanjkljivo izobrazbo, zdravjem in starostjo; za učinkovite in pravno varne metode za sodelovanje med državami članicami Evropske unije pri zagotavljanju socialne varnosti in pri poenotenju varnosti skladov vlaganja; za razvijanje skupne platforme ukrepov za varno starost in sistemov skrbi za starejše)

- 7. Aktivno promocijo zdravja in dostopnost do zdravljenja v celi EU** (da aktivna promocija te vrednote in osveščanje ter podpora sonaravnim načinom ohranjanja življenjske vitalnosti prebivalstva postane ena osrednjih politik EU; boljši dostop do informacij o možnosti zdravljenja v drugih državah EU in o stroških zdravljenja. Olajšanje prostega pretoka za paciente in za medicinsko osebje, ki lahko pripomore tudi k skupnim raziskavam in razvoju zdravstvenega sektorja ter večji konkurenčnosti EU tudi na tem področju, medtem ko organizacija in financiranje zdravstva ostajata pristojnost držav članic.)
- 8. Izboljšanje poslovnega okolja za mala in srednje velika podjetja** (vključno s poenostavitvijo pravil za olajšanje dostopa do notranjega trga – hitro in učinkovito izvajanje Evropskega akta za mala podjetja kot celovitega nabora ukrepov in aktivnosti na ravni EU za spodbujanje razvoja in rasti mikro, malih in srednje velikih podjetij)
- 9. Razvoj patenta skupnega evropskega trga** (za enakovredno in cenovno učinkovito zaščito ne glede na velikost primarnega trga posamezne države z učinkovitim mehanizmom delovanja notranjega trga EU)
- 10. Olajšanje zakonitih ekonomskih migracij** (podpiramo zamisel sistema »modrih kart« in dopolnitev s sistemom zakonitega vstopa za tiste z nižjo izobrazbo ob upoštevanju demografskih sprememb in neskladij na trgu dela v globalni perspektivi)
- 11. Krepitev vseživljenjskega učenja** (kot razvojnega koncepta za urejanje trga dela in zaposlovanje, poklicnega usposabljanja, izobraževanja in raziskovanja, pa tudi razvoja državljanstva, socialne kohezije in socialnega vključevanja ter povezovanja; za vzajemno priznavanje kvalifikacij)
- 12. Odpravo ovir in za finančne spodbude za povečanje mobilnosti študentov, raziskovalcev, znanstvenikov in univerzitetnih predavateljev v EU/EGP in za spodbujanje mobilnosti iz tretjih držav** (priznavanje skupnih stopenj, podeljenih v dveh ali več državah, vzpostavitev skupnega evropskega portala za študij v tujini; naš cilj je, da bi študenti katerega koli programa vsaj tri mesece v obdobju študija študirali na drugi evropski instituciji)
- 13. Črpanje nepotrebnih administrativnih ovir pri predpisih za črpanje sredstev kohezijske pomoči** (a hkrati za fleksibilnost, ki omogoča državi članici prilagoditev upravljanja z EU sredstvi v skladu s specifičnimi razmerami, ki so značilne za vsako članico, in upoštevanjem njene velikosti ter za zagotavljanje tehnične pomoči za izvedbo dobrih projektov)

*Za bistveno vlogo pri spopadanju
s podnebnimi spremembami
in v prizadevanjih za trajnostni razvoj*

Edinstven izziv, ki ga prinašajo vprašanja okolja, podnebnih sprememb in energetske varnosti, zahteva enotno delovanje celotne Evrope. V ZARES se bomo zavzemali, da EU ta vprašanja vzame zares: z obvezujočimi cilji, učinkovitimi rezultati, z zakonodajo in s sodelovanjem držav članic, ki je prav na teh področjih izrednega pomena.

Evropa mora postati učinkovito gospodarstvo nizkoogljične družbe, kjer sta trajnostna raba naravnih virov in gospodarski razvoj usklajena za doseganje ciljev podnebne politike. Zato je pomemben tako tehnološki razvoj kot spremembe vrednot in načina življenja. **Naša politika temelji na zavezi trajnostnemu razvoju in prepričanju, da mora vsak posameznik z lastnim ravnanjem prispevati k izboljševanju stanja okolja.**

Za ZARES je bistveno, da EU kaže močno vlogo pri delovanju v mednarodnem okoljskem prostoru tako, da je lahko model in vzor tudi drugim delom sveta. Želimo, da EU v pogajanjih za naslednjo fazo novega globalnega sporazuma, naslednika Kjotskega protokola, doseže uspeh na globalnem prizorišču. Zato se moramo v EU sporazumeti o proaktivni politiki do okolja in zmanjšanju emisij ter sprejeti sklepe, potrebne za spopadanje z izzivi podnebnih sprememb. Vodilna vloga in verodostojnost EU so bistveni predpogoji za plodno uresničitev mednarodnih pogajanj. Države članice Evropske unije so se dogovorile za skupni cilj: do leta 2020 bodo zmanjšale izpuste toplogrednih plinov za 20 odstotkov v primerjavi z letom 1990 in za 30 odstotkov, če pride do novega globalnega podnebnega dogovora. ZARES meni, da mora EU že zdaj pokazati svojo vodilno vlogo in postaviti za cilj EU zmanjšanje emisije toplogrednih plinov za 30 odstotkov ne glede na doseženi uspeh v mednarodnih podnebnih pogajanjih v Kopenhagenu.

• *Za preglednejšo in učinkovito evropsko okoljsko politiko*

Okoljska politika spada med najbolj harmonizirane politike v Evropski uniji. Tako imamo na področju voda, zraka, zemlje, kemikalij, odpadkov ter industrijskega onesnaževanja celo vrsto direktiv, ki v veliki meri vzpostavljajo skupne in zavezujoče standarde varovanja okolja in ravnanja z njim ter tudi mehanizme nadzora in sankcioniranja, kadar pride do nespoštovanja predpisov.

Takšen okoljski pravni red EU, ki sestoji iz večjega števila direktiv in drugih pravnih aktov, povečuje nepreglednost okoljskega pravnega reda, zato je manjša preverljivost izvajanja direktiv, obenem pa prihaja tudi do prekrivanja regulativnih mehanizmov na posameznih področjih.

V ZARES se zavzemamo za poenostavitev evropskega okoljskega pravnega reda in mehanizmov za njegovo uveljavljanje. Podpiramo rešitve, ki gredo v smeri integracije in prenove posameznih direktiv v tako imenovane okvirne direktive, ki regulirajo celotno področje. Dober zgled za to sta okvirna direktiva o vodah in direktiva Reach na področju kemikalij. Zavzemali se bomo, da bo šel razvoj evropskega pravnega reda na drugih področjih v tej smeri.

Tudi potrošniki potrebujemo pravila, ki nam omogočajo, da lahko preprosto naredimo, kar je prav. Na primer, skupna zakonodaja o kemikalijah potrošniku pomaga, da se na enostaven način odloči, ali bo kupil otroško igračo, ki vsebuje nevarne kemikalije, ali tega ne bo storil. ZARES želi, da se **Reach dopolni z evropskim označevanjem potrošniških izdelkov** tako, da smo kot kupci, ki na primer kupujemo otroško igračo, obveščeni o učinkih v izdelku vsebovanih kemikalij. Prav tako želimo **uvesti skupni zbirni sistem EU za aluminijaste pločevinke in steklo.**

Prijaznost do okolja mora biti tudi dobičkonosna. ZARES želi, da bi bilo vedno najceneje izbrati podnebju prijaznejšo alternativo ne glede na to, ali potujemo, kupujemo ali stanujemo. Če izberemo nekaj, kar slabša naše okolje, bi to moralo biti tudi drago.

Po našem mnenju bi se države članice morale dogovoriti o okoljskih dajatvah za spodbujanje približevanja okoljskim ciljem Evropske unije. Takšne dajatve sedaj niso obvezne, ponekod v EU so uvedene, drugje pa ne. Če v neki državi niso uvedene, je gospodarstvo te države avtomatično bolj konkurenčno od tistega v evropsko – okoljsko bolj ozaveščeni državi, ker ne plačuje eksternih stroškov uničevanja okolja. Iz teh razlogov se bomo zavzemali za minimalne takse na primer na odpadno vodo, na deponije komunalnih odpadkov, na izpuste toplogrednih plinov, kot je ogljikov dioksid, med drugim tudi na mednarodnih letališčih ipd., ki državi članici ne preprečujejo uvedbe večjih taks, če tako želi. Posamezne države članice morajo po našem prepričanju imeti pravico, da lahko na nekaterih področjih okoljskega delovanja in obnašanja naredijo korak naprej.

ZARES meni, da bi morala EU državam članicam dovoliti, da imajo nižje ali ničelne stopnje davka na obnovljiva goriva. Menimo, da bi se morala trgovina z blagom, storitvami in tehnologijami, ki so očitno podnebno koristni, spodbujati, vključno z odpravo carin proti državam izven EU.

• Za vodilno vlogo Evropske unije pri okoljski in podnebni politiki

Po našem mnenju mora Evropa igrati vodilno vlogo pri doseganju skupnih ciljev okoljske politike in ostajati vzor v mednarodnih okoljskih prizadevanjih. Zavzemali se bomo za skupno in skladno okoljsko politiko s strožjimi zahtevami na področjih učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, gospodarjenja in upravljanja z vodami, trajnostne mobilnosti, sonaravnega kmetijstva, mestnega okolja in razvoja podeželja .

• Za hiter prehod v nizkoogljično družbo

Varnost in zanesljivost oskrbe, konkurenčnost in okoljska sprejemljivost energije je pomembno vprašanje za EU in Slovenijo. Zavzemali se bomo za razširitev ponudbe, za razvoj in povečanje rabe obnovljivih virov energije in za bolj učinkovito energetske rabo. Skratka, za energetske zdravo okolje za vse! V ZARES verjamemo, da je zagotavljanje čiste energije, pogojev za trajnostni razvoj in kakovostnega naravnega ter bivalnega okolja, z zmanjšanjem škodljivih emisij in ustvarjanjem nizkoogljične družbe možno.

Sedanji cilj EU, da do leta 2020 zmanjša emisije toplogrednih plinov za 20 odstotkov z 20-odstotnim deležem obnovljivih virov energije v skupni porabi energije, je pomemben korak za doseg cilja Evrope brez fosilnih goriv.

Zagovarjali bomo alternativne energetske politike, ki v čim večji možni meri pomenijo odstopanje od sedaj uveljavljenih sistemov oskrbe, ki temeljijo pretežno na fosilnih gorivih in jedrski energiji. V ospredju naše strateške energetske pobude bodo obnovljivi in okoljsko nizko obremenjujoči viri energije; v prvi vrsti: sončni, vetrni, geotermalni, vodni viri kot tudi energija iz biomase, iz reciklažnih procesov in energija morja.

Vzporedno z delom za zagotovitev vseh možnosti pri spodbujanju širokega nabora energetskih virov, povečanja samozadostnosti z obnovljivimi viri energije in povečanja energetske učinkovitosti, si bi EU morala prizadevati tudi za graditev stabilnih političnih odnosov

z dobavitelji zunaj EU. V ZARES menimo, da je zato potrebno imeti novo in jasno skupno energetsko strategijo proti drugim dobaviteljem energije, ki omogoča dostop do energije po tržni ceni, in da je treba razviti in olajšati naložbe v novo energetsko proizvodnjo in infrastrukturo.

Pretvorba energije je ključna za stroškovno učinkovito in uspešno stabiliziranje in preprečevanje podnebnih sprememb. Evropske podnebne politike predstavljajo premik od uporabe fosilnih goriv do manjše rabe fosilnih goriv kot glavnega vira energije oz. prehod na nizko in dolgoročno brezogljico družbo. Za razvoj novih energetskih in prometnih infrastruktur so potrebni čas, vlaganja in tehnološki razvoj. V ZARES zagovarjamo racionalen pristop k nadaljnjemu načrtovanju in gradnji velikih infrastrukturnih objektov za oskrbo z nafto in zemeljskim plinom z upoštevanjem najvišjih varnostnih in okoljskih standardov.

V ZARES bomo podpirali uskladitev energetske politike na celotnem ozemlju EU, vključno z javnimi naročili ter finančnimi spodbudami. Pri tem države članice same odločajo o selekciji in kombinaciji energentov. Poleg tega mora EU spodbujati inovacije, tako v smislu trajnostne energijske proizvodnje kot rabe energije.

ZARES verjame v sonce za tretje tisočletje. V sredozemskih državah je sončna energija največji izziv tretjega tisočletja. Danes temu obnovljivemu viru ne namenimo dovolj pozornosti, ker to ni v interesu nosilcev prevladujočih in donosnih energetskih strategij. ZARES želi večje sodelovanje med državami EU in saharskimi državami na področju rabe sončne energije, ki bi imela za cilj pokrivanje velikega dela evropskih energetskih potreb. Krepitev sodelovanja med Severno Afriko in EU na energetskem področju bi bilo edinstvenega pomena za razvoj tehnologije ter koristen pristop z vidika podnebnih sprememb s ciljem prehoda na nizkoogljico družbo. Vlaganja v tehnološko razvito in inovativno izkoriščanje sončne energije, zlasti v prostrani saharski puščavi in ob obalah Sredozemlja utegne postati – v tesnem partnerstvu med severnim in južnim Sredozemljem – okolju najbolj prijazna in najbolj demokratična energetska revolucija.

• *Za trajnostno upravljanje z vodami*

Podnebne spremembe prinašajo poplave, vročinske valove in druge vremenske spremembe, ki resno vplivajo na globalno kakovost površinskih in podzemnih voda in na problem pomanjkanja pitne vode. Naš dostop do sladkih voda se slabša in te spremembe zahtevajo večje zavzemanje EU pri učinkovitosti rabe voda v gospodinjstvih, industriji in kmetijstvu. Najti moramo nove metode in načine življenja, ki ščitijo vode in vodne vire. EU mora pri tem vprašanju delovati tudi globalno in svojo razvojno pomoč osredotočiti na okoljsko problematiko za ohranitev in zaščito voda.

ZARES meni, da mora EU prevzeti tudi svoje odgovornosti do morskega okolja, ki je ključnega pomena za trajnostni razvoj. Želimo, da so morja vode življenja biotske raznovrstnosti, trgovine, razvoja in rekreacije. Ne želimo, da bi morske vode postale mrtva stebela oceanov. Obstajajo znanja o tem, kaj je treba storiti! Menimo, da se morajo tudi ladjarji v večji meri vključiti v okoljsko odgovornost glede emisij.

Po morjih se prevažajo velike količine nafte; po predvidevanjih naj bi se te pošiljke še povečale. Menimo, da se mora EU vključiti v te procese in prevzeti odgovornost za varnost v pomorskem prometu z zagotavljanjem sredstev za povečanje nadzora, preprečevanja in pripravljenosti v primeru izrednih razmer. Mnoge ladje, ki plujejo po evropskih morjih in vodah,

tudi v Jadranskem morju, so podstandardne in bi morale z vidika okolja biti na črni listi.

Skupna ribiška politika Evropske unije je pomembna za dobro upravljanje ribolovnih virov in se do sedaj ni pokazala za dovolj uspešno. 80 odstotkov staleža rib v EU je preveč izkoriščenega, medtem ko se donosnost profesionalnega ribolova manjša.

ZARES meni, da je potrebno **ribiško politiko prilagoditi trgu in bi zato postopno bilo potrebno odpraviti subvencije**. Evropske ribiške flote se morajo prilagoditi na to, koliko rib obstaja, in pri tem je pomembno vplivati na čim več držav, da upoštevajo strokovno svetovanje pri odločanju o kvotah. ZARES meni, da je **potrebno poskrbeti za dolgoročne možnosti tako za donosen profesionalni ribolov kot za rekreacijski ribolov, ki je del zagotavljanja življenja obalnih skupnosti Evrope**.

• *Za trajnostno mobilnost*

V Evropi moramo najti nove trajnostne in dolgoročne rešitve za potniški in tovorni promet. Menimo, da bi EU morala podpirati in pospeševati razvoj tehnologije tako, da bo okolju prijazna trajnostna mobilnost postala samoumevna in hkrati donosna alternativa tako za ljudi kot za podjetja. Za ZARES je pomembno, da je vsak zakon o prometu okoljsko odgovoren ne glede na obliko prometa.

Trgovanje z emisijami je pomemben instrument za izboljšanje našega okolja. »Single European Sky« je velikega pomena za letalski promet; trgovanje z emisijami se uvaja v letu 2012, hkrati pa se te ne smejo povečati. ZARES meni, da bi sistem moral veljati tudi za ladijski promet. EU si mora prizadevati, da se v razvoj tega sistema vključi tudi čim več držav izven Evropske unije. V letu 2012 začnejo veljati tudi nova pravila za osebni avtomobilski promet s povprečnim izpustom 130gCO₂/km za nova vozila. Istočasno z novimi pravili podpiramo tudi razvoj tehnologije in učinkovitosti.

Na področju cestninjenja v ZARES podpiramo tehnične rešitve, ki omogočajo cestninjenje po načelu »plačaj, kolikor prevoziš«. Pri tem smo odprti do različnih tehničnih rešitev, razprava o tem pa mora biti prepuščena strokovnjakom.

ZARES podpira čezmejne železniške storitve s skupnimi tehničnimi rešitvami. Da bo tehnično osebje slovenskih železnic lahko učinkovito in varno sodelovalo v železniškem prometu Evropske unije, je potrebno tudi usklajeno usposabljanje tehničnega osebja.

Da bi bil tovorni promet po železnici bolj privlačen in njegov delež v tovornem prometu večji, bomo vztrajali na ustrezni železniški infrastrukturi in prilagoditvi terminalov zlasti v večjih mestih. V Sloveniji imamo zastarelo železniško infrastrukturo, ki zaostaja za razvojem železnice Evropske unije. Potrebujemo posodobitev omrežja in izgradnjo novih prog, pereč pa je tudi zastoj v EU projektu izgradnje drugega tira Koper-Divača. Finančno v teh kriznih časih nismo sposobni sami izpeljati projekta sanacije železnic, zato se bomo zavzemali za nujno potrebno finančno pomoč iz Evropske unije.

Zavedamo se, da bo vožnja z avtomobilom še naprej pomemben del naše mobilnosti, hkrati pa je nujno radikalno zmanjšanje emisij. Zato je pomembno, da se nadaljuje razvoj tehnologije za zelene vozne parke. V Sloveniji je med več kot milijonom registriranih vozil tudi nemajhno število osebnih vozil, ki še zdaleč ne ustrezajo evropskim ekološkim standardom. Vozila kategorije E2 ali celo slabša, na primer 26.000 vozil podobnih VW Golf 2, letnik 1985,

je v lastništvu predvsem starejših državljanov, ki živijo v manj razvitih delih naše države. Zavedamo se, da se tem ljudem z uvedbo strogih ekoloških pogojev občutno okrne osebna mobilnost, medtem ko javni sistem prevoza ni tako razvit, da bi izgubo osebne mobilnosti lahko učinkovito nadomestil. S politiko davčnih olajšav in subvencij se bomo zavzemali za spodbujanje javnega potniškega prometa, ki bo varčen ter okolju in uporabnikom prijazen.

• **Za čist zrak naših mest**

Mestno prebivalstvo se povečuje in urbana središča so okoljsko vedno bolj obremenjena. V ZARES podpiramo rešitve, ki vodijo k zmanjšanju onesnaževanja s trdnimi delci v mestnih okoljih, saj gre za pomembno zdravstveno tveganje. Menimo, da bi EU morala imeti vizijo trajnostnega razvoja evropskih mest. Ta vizija mora temeljiti na nizkoogljični družbi energetske učinkovitosti in zniževanju obstoječih dovoljenih meja onesnaženosti zraka, predvsem s prašnimi delci. Zahteva po čistejšem zraku ohranja zelene površine v naših mestih in prispeva k blaginji mestnega prebivalstva.

• **Za preprečevanje vpliva podnebnih sprememb na zdravje**

Podnebne spremembe povzročajo resne posledice za zdravje ljudi in so povod za vedno večje število smrtnih žrtev in hudih bolezni, ki nastanejo pri naravnih nesrečah, kot so vročinski valovi, poplave in suše. Spremenjene temperature in povečana vlažnost spreminja mnoge bolezenske vzorce. Ocenjuje se, da je skoraj 40 nalezljivih bolezni podnebno odvisnih. Hkrati so posledice številnejših in močnejših naravnih nesreč podhranjenost in diareje. Vplivi podnebnih sprememb na zdravje so po svetu nepravilno porazdeljeni. Posebej ranljiva so suha in gorska območja, male otoške države in gosto naseljene obale.

V ZARES se bomo zavzemali, da si EU in njene države članice prizadevajo za preprečevanje **in boj proti vplivom podnebnih sprememb na zdravje**. Poleg tega **menimo, da mora EU predlagati ali dopolnjevati podnebne scenarije OZN z jasnimi posledicami na zdravje**. **Stranka ZARES bo tudi zagovarjala evropske raziskovalne pobude s posebnim poudarkom na podnebnih spremembah in zdravju ljudi, ki bi pripomogle tudi k novim razvojnim sodelovanjem**.

• **Za povišanje finančnih virov in zagotovitev izpolnjevanja obveznosti**

ZARES meni, da je za spopad z novimi izzivi nujno, da se v evropskem proračunu poveča delež za energetske in podnebno področje ter da se sredstva iz okoljskih dajatev, trgovine in drugih okoljskih predpisov namenijo za spodbujanje trajnostnega razvoja, vlaganja v znanost, raziskovanje in sodobno tehnologijo, ki so usmerjena v racionalizacijo energetske porabe, kot so med drugim energetske varčne gradnje – pasivne hiše, okoljsko naravnane tehnološke inovacije v avtomobilski industriji ter zagotavljanje novih zanesljivih virov, novih tehnologij in novih oblike partnerstev, kot je sodelovanje za uporabo sončne energije. Kazni za države in gospodarske družbe, ki ne izpolnjujejo okoljske zakonodaje, bi morale biti ostrejšje. Na primer, nedavna sodba Sodišča Evropskih skupnosti, prva, ki je bila razglašena v slovenskem jeziku, je ugotovila, da Slovenija krši evropsko zakonodajo, ker v predpisanem roku ni ustrezno prenesla direktive o okoljski odgovornosti po načelu »onesnaževalec plača«, ni ji pa naložila nikakršne kazni.

ZARES meni, da se mora zagotoviti izvajanje zakonodaje Evropske unije in mednarodnih konvencij. Vendar pa bi bilo za države, gospodarske družbe, organizacije in posameznike

lažje izpolnjevati zahteve okoljske zakonodaje EU in mednarodnih konvencij, če bi se izvajanje spremljalo in nadziralo na enem mestu. Menimo tudi, da bi EU morala imeti pravico kaznovanja gospodarskih družb podobno kot na področju konkurence. **Zato smo pripravljene podati ali podpreti pobudo za »okoljsko sodišče« in menimo, da bi Evropska komisija morala imeti pravico, da ustavi okolju nevarne dejavnosti, ki so v nasprotju s pravom Evropske skupnosti.**

• *Za temeljito prenavo skupne kmetijske politike*

Evropska unija je največji svetovni uvoznik in izvoznik kmetijskih proizvodov. To pomeni, da mora biti evropsko kmetijstvo sposobno tekmovati na mednarodnem trgu. Nov sporazum Svetovne trgovinske organizacije (STO) naj bi evropskim kmetom zagotovil dolgoročno varnost v mednarodnih pravilih delovanja, pripomogel k večji preglednosti in zagotovil državam v razvoju boljše pogoje na svetovnih trgih.

ZARES meni, da bi se kmetje v Evropski uniji morali prilagoditi razmeram na trgu. Zato pozitivno gledamo na proces tržnega prilagajanja kmetijstva in želimo konkurenčno kmetijstvo z dolgoročnimi pravili igre, ki so enaka za vse kmete v EU. Želimo, da imajo kmetje, kmetijska in gozdarska podjetja, tako kot druga mala, srednja ali velika podjetja, dobre razmere na trgu, manj birokracije in boljše pogoje za delovanje.

Kmetijstvo ima pomembno vlogo v Sloveniji. Kombinacija kmetijstva, gozdarstva in turizma ter drugih dejavnosti za ohranjanje in razvoj podeželja lahko prinese tudi nova delovna mesta. A kmetijstvo ni le gospodarska dejavnost, temveč tudi gospodarski, socialni in naravovarstveni okoljski del podeželja. Ima torej splošno družbeni značaj. Zato je kmetijsko politiko in razvoj podeželja potrebno še bolj približati državljanom Evropske unije.

Kmetijstvo je pomembno področje delovanja Evropske unije, saj so države članice prenesle praktično vse odločanje o ciljih in ukrepih delovanja na skupne ustanove EU. Področje zajema dve javni politiki: skupno kmetijsko politiko in politiko zagotavljanja varne hrane.

Skupna kmetijska politika (SKP) je pomembno prispevala h graditvi evropskih integracijskih procesov. V desetletjih je postala prepoznavna, proračunska in administrativno zahtevna ter pogosto konfliktna. Po uveljavitvi Lizbonske pogodbe bo v odločanje prvič enakopravno s Svetom vstopil tudi Evropski parlament, saj ne bo le pošiljal mnenj o pravnih predpisih Svetu, ampak bo tudi soodločal o njih, kot to že počne na področju varne hrane. Zaradi pomena, ki ga ima SKP v evropskih integracijskih procesih in za Slovenijo, je potrebno do odločanja o teh vprašanih oblikovati jasna stališča, si prizadevati za izboljšanje politike in se tudi aktivno vključiti v sprejemanje odločitev. Slovenija v dosedanjem sklicu ni imela člana v parlamentarnem odboru za kmetijstvo in je bila izključena iz pomembnega dela odločanja v EU. V ZARES si bomo prizadevali to napako odpraviti in **zagotoviti, da bodo poslanci in drugi predstavniki Slovenije aktivno delovali na tem področju.**

SKP je šla skozi dolgo pot sprememb in reform. Vzroki za reforme izvirajo v proračunskih težavah, ki jih prinaša financiranje SKP, in v vplivu, ki ga tržno-izkrivljajoče podpore povzročajo na mednarodnih trgih. Zadnja reforma se je zaključila konec leta 2008. V obdobju 2007–2013 sredstva evropskega proračuna predstavljajo 34,9 odstotka vseh sredstev. To pomeni zmanjševanje deleža, ki je posledica prihranka stroškov, doseženega z reformami ter prenosom nekaterih kmetijskih izdatkov na razvoj podeželja, ki mu bo v istem obdobju proračuna namenjenih 9,7 odstotka. **Pomemben rezultat reform zadnjih nekaj let so bila**

neposredna plačila kmetom, ki so nadomestila subvencije na proizvedene količine. Ta kmetom zagotavljajo primeren prihodek, vendar so pogosto povezana z doseganjem širše zastavljenih ciljev, kot so **standardi glede varne hrane, zdravje živali in rastlin ter dobro počutje živali in ohranjanje tradicionalne podeželske krajine ter ptic in prosto živečih živali.** Poleg tega predstavlja SKP **finančno varnostno mrežo za kmete,** ki so jih prizadele naravne nesreče ali bolezni živali.

Premik s proizvodnih subvencij na neposredna plačila je za kmete najradikalnejša sprememba SKP od njene uvedbe leta 1958, ki pa se uvaja postopno. Vendar temeljne dileme in konflikti SKP niso odpravljani. Predvsem ostaja odprto, čemu je ta politika namenjena in kako izboljšati njeno ciljnost in učinkovitost. Obsežen proračun za SKP tudi bremeni razpravo o prioritetah EU in dopušča obsežno javno kritiko. Nekateri bi zato SKP ukinili, drugi pa trmasto vztrajajo na njej, saj jim prinaša proračunske koristi.

Cilji kmetijske politike izvirajo še zmeraj iz časov hladne vojne in borbe za prehransko varnost. Evropa ne beleži več pomanjkanja hrane, nasprotno, hrane je preveč in njeni proizvodni postopki ogrožajo okolje. Večina podpor je v obliki neposrednih plačil, ki so usmerjena v kmetijsko proizvodnjo in to na način, da večino denarja dobijo največji proizvajalci, ki bi morali biti že tako konkurenčni. Med državami in proizvajalci obstaja veliko nesorazmerje v porazdelitvi plačil, saj so le te osnovane na zgodovinskih pravicah, vezanih na intenzivnost in moč pridelave. V slabšem položaju so predvsem nove države članice, ki nimajo tako razvitega kmetijstva. Politika razvoja podeželja, ki je bolj ciljno naravnana, ta položaj nekoliko popravlja, pa vendar je tudi ta preveč administrativno in dohodkovno naravnana.

Ozka in prevelika sektorska in interesna naravnost SKP tako ne zagotavlja v zadostni meri tistega, kar bi evropski državljani radi od kmetijstva. Gospodarski pomen kmetijstva se res zmanjšuje, povečuje pa se njegova vloga pri ohranitvi okolja in bioraznolikosti, ohranitvi zgodovinsko zraslih tipov kulturne krajine, predvsem pa pri skrbi, da bo potrošnik dobil varno in kakovostno hrano. Elementi teh novih prizadevanj so bili z reformami vgrajeni v kmetijsko politiko, vendar to ne zadošča. SKP je potrebno temeljito prenoviti in zgraditi na novih temeljih.

Do leta 2013 bo v evropskih ustanovah in posebej v Evropskem parlamentu potekala razprava o novi vlogi kmetijstva in kmetijske politike. **ZARES poslanke in poslanci se bomo aktivno vključili in doprinesli svoja videnja o novi trajnostni vlogi kmetijstva.** Potrebno je graditi koalicije, ki bodo sposobne definirati nove cilje in kmetijsko politiko, vezano na zagotavljanje javnih dobrin, pomembnih za vsakega državljanca Evrope. Odpraviti velja načelo zgodovinskih pravic posameznih kmetijskih gospodarstev in držav članic in definirati ciljno politiko neposrednih plačil, kjer bodo proizvajalci nagrajeni, če bodo zagotavljali čim višjo kakovost hrane in pri tem skrbno upravljali s prostorom in okoljem.

Evropa potrebuje kmete in kmetijsko politiko, vendar je potrebno podpore drugače in bolj ciljno oblikovati. **Potrebujemo kmete v sodobni luči upravljavcev s prostorom in okoljem. Sredstev za SKP je dovolj, če bodo le odpravljene anomalije in interesna naravnost** sedanje politike, ki usmerja sredstva predvsem h konvencionalni proizvodnji na velikih in intenzivnih gospodarstvih. Kmetijstvo je gospodarska dejavnost, vpeta v razvejano verigo od narave do potrošnika. Prispevati je potrebno, da je ta agroživilska veriga konkurenčna in brez tržnih anomalij, obenem pa podpirati tiste funkcije, ki so v javnem interesu, trg pa jih ne zagotavlja. **Uvedba ciljnih ukrepov na področju kmetijstva lahko prinese prihrank proračuna EU, ki ga le ta lahko usmerja tudi na druga prioriteta področja, kot so razvoj**

znanja z novimi okolju prijaznejšimi tehnologijami in dvig konkurenčnosti, spopad s podnebnimi spremembami, zagotavljanje energetske varnosti in večji prispevek k socialnemu ravnovesju.

V ZARES bomo podpirali večnamensko in trajnostno kmetijstvo, ki je nujno za splošno preusmeritev k trajnostnemu razvoju. Kmetijske politike ni potrebno odpraviti, ampak jo je treba očistiti interesne – sektorske naravnosti in ji dati prepotraben splošno družbeni značaj. Pri tem je potrebno poudariti pomen integrirane in ekološke pridelave kmetijskih pridelkov. Eden od poglavitnih ciljev naj bo tudi večje spodbujanje teh dveh panog. Slovenija ima za to idealne pogoje in za ti panogi bi se odločilo še več kmetov, če bi bili deležni ustrezne strokovne in finančne pobude. To dejstvo se dopolnjuje tudi s strategijo varstva in pravic potrošnikov.

• Za razvoj podeželja

Kmetijstvo je pomemben gospodarski, socialni in naravovarstveni okoljski del podeželja. Krepitvi te pozicije je namenjena politika razvoja podeželja. Ta je dala že precej dobrih rezultatov, vendar je še zmeraj preveč krojena po meri dela razvitejših regij EU, v novih državah članicah pa vstopa z ukrepi sočasno z regionalno politiko, kjer pogosto nastopajo konflikti v ciljih in instrumentih med obema politikoma EU. **V ZARES se bomo zavzemali za odpravo neskladij med cilji in instrumenti kmetijske in regionalne politike EU in za učinkovitejšo in sposobno politiko razvoja podeželja, ki bo izraziteje prispevala h krepitvi konkurenčnosti agro-živilstva in gozdarstva ter k skrbi za naravne vire.**

• Za zdravje in dobro počutje živali

Zdravje živali je pomembno zaradi gospodarskih, zdravstvenih in etičnih razlogov. ZARES se zavzema za izboljšanje zdravja, dobrega počutja in obravnavanja živali na celotnem ozemlju EU. EU pravila o prevozu živali je treba poostri. Živih živali se ne sme prevažati za zakol na dolge razdalje.

Zelo pomembno je tudi, da se čutimo varne, ko kupujemo meso in druge mesne izdelke in da vemo, da se je z živaljo prijazno ravnalo na način, ki je ni ogrozil in ne pomeni tveganje za naše zdravje. Žal imamo slabe izkušnje o nalezljivih boleznih med živalmi in človekom in EU bi morala igrati pomembno vlogo pri preprečevanju tega.

• Za kakovostno in varno hrano

Osnovne pravice potrošnikov so: pravica do varnosti, pravica do ustrezne obveščenosti in pravica do izbire! Najpomembnejša izmed pravic potrošnikov je pravica do varnosti. Zavedajoč se tega, smo sodobni potrošniki zahtevni glede zdravstvenih in kakovostnih vidikov pridelave, predelave in uživanja hrane. Zahtevamo, da to javne ustanove s svojim sistemom tudi zagotavljajo. Občutljivost v zvezi z različnimi dejavniki tveganja in pomen tega vprašanja raste, visoko raven zaščite in varnosti potrošnika je potrebno ne le zagotavljati, ampak tudi stalno izboljševati in vzporedno graditi tudi učinkovite standarde pridelave, predelave in uživanja hrane, ki bodo izboljšali prehranjenost prebivalstva in znatneje prispevali h krepitvi zdravja. Visoka kakovost in varnost hrane je tudi konkurenčna prednost na lokalnih in svetovnih trgih. Odkar smo v Uniji, se je izbor živil povečal tudi pri nas, konkurenca je večja in izvaja pritisk na cene živil na račun kakovosti in varnosti. **V ZARES si želimo, da bi bila hrana kakovostna, varna, zdravju koristna in vredna cene, ki jo zanjo plačamo.**

EU po našem mnenju ne more določati, kaj bodo posamezniki jedli. Tudi ne more določati, ali so kumare, ki jih bomo zaužili, ukričljene ali ne, niti tega, od kod prihaja meso, ki ga jemo. Ima pa pomembno zakonodajno vlogo pri jamstvu, da je to, kar jemo ali pijemo varno.

Ker v EU velja prosti pretok blaga, moramo imeti visoke skupne zahteve o varnosti hrane. EU že sedaj določa stroge kriterije o varnosti živil ne glede na to, kje so proizvedena; v Sloveniji, v kateri drugi državi EU ali pa v Argentini. Poleg tega ima EU neposredno na področju varnosti hrane pomembne nadzorne in preventivne naloge. **V ZARES se zavedamo, da vprašanje varne hrane zanima vsakega, ključne odločitve pa se sprejemajo na ravni evropskih organov, posebej Evropskega parlamenta.** Zakonodaja na področju hrane je v glavnem harmonizirana in nobena država članica EU se tem skupnim pravilom ne bi smela izogniti. Varna hrana, brez onesnaževal in nepotrebnih dodatkov, je za ZARES pomembno vprašanje. Zato se bomo tudi v okviru našega delovanja v EU **zavzemali za zmanjševanje vnosa kemičnih substanc v hrano (izvajanje dobre kmetijske in živilsko-predelovalne prakse), dvigovanje njene hranilne vrednosti, izrazitejši prispevek k čisti vodi** in vzdrževanju obstojnega in zdravega okolja. V ZARES menimo, da ni potrebe po pridelavi gensko spremenjene hrane (GSO) in bomo zahtevali striktno uporabo načela previdnosti pri sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje. Prizadevali si bomo tudi za večje ozaveščanje potrošnika, saj se zavedamo, da samo ustrezno obveščen in osveščen potrošnik izbira zdravju koristna živila. Želimo, da bo izbor kakovostne in varne hrane enostaven, in zagovarjamo jasno označevanje, ki ne dopušča zavajanja potrošnikov.

★ Poslanke/poslanci ZARES v EP se bomo zavzemali za:

14. Bistveno vlogo pri spopadanju s podnebnimi spremembami (zmanjšanje emisije toplogrednih plinov za 30 odstotkov, ne glede na uspeh v mednarodnih podnebnih pogajanjih v Kopenhagnu)

15. Pregledno učinkovito evropsko okoljsko politiko (poenostavitev evropskega okoljskega pravnega reda in mehanizmov za njegovo uveljavljanje; dogovor o okoljskih dajatvah za spodbujanje približevanja okoljskim ciljem Evropske unije; dovolitev državam članicam, da imajo nižje ali ničelne stopnje davka na obnovljiva goriva; spodbujanje trgovine z blagom, storitvami in tehnologijami, ki so očitno podnebno koristna, vključno z odpravo carin proti državam izven EU)

16. Vodilno vlogo Evropske unije pri okoljski in podnebni politiki (skladna okoljska politika s strožjimi zahtevami na področju učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, gospodarjenja in upravljanja z vodami, trajnostne mobilnosti, sonaravnega kmetijstva, mestnega okolja in razvoja podeželja)

17. Za hiter prehod v nizkoogljično družbo (z zmanjšanjem izpustov toplogrednih plinov v EU za 30 % ter razvojem in povečanjem rabe obnovljivih virov energije in bolj učinkovito energetske rabe)

18. Trajnostno upravljanje z vodami (z novimi metodami in načini življenja, ki ščitijo vode in vodne vire, morja ter vode življenja biotske raznovrstnosti, trgovine, razvoja in rekreacije; za varnost v pomorskem prometu z zagotavljanjem sredstev za povečanje nadzora, preprečevanja in pripravljenosti v primeru izrednih razmer; ladje, ki ne zadovoljujejo okoljskih standardov na črno listo; tržna prilagoditev ribiške politike s postopno odpravo subvencij; skrb za dolgoročne možnosti za donosen profesionalni ribolov in za rekreacijski ribolov, ki je del zagotavljanja življenja obalnih skupnosti Evrope)

19. Trajnostno mobilnost (pospeševanje razvoja tehnologije tako, da bo okolju prijazna trajnostna mobilnost postala samoumevna in hkrati donosna alternativa tako za ljudi kot za podjetja; tehnične rešitve, ki omogočajo cestninjenje po načelu »plačaj, kolikor prevoziš«; čezmejne železniške storitve s skupnimi tehničnimi rešitvami; usklajeno usposabljanje tehničnega osebja; ustrezna železniška infrastruktura in prilagoditev terminalov zlasti v večjih mestih za preusmeritev tovornega cestnega prometa; razvoj tehnologije za zelene vozne parke; politika davčnih olajšav in subvencij za varčen ter okolju in uporabnikom prijazen javni potniški promet)

20. Čisti zrak naših mest (trajnostni razvoj evropskih mest, temelječ na viziji nizkoogljične družbe energetske učinkovitosti in zniževanja obstoječih dovoljenih meja onesnaženosti zraka, predvsem s pralnimi delci)

21. Skupni zbirni sistem EU za aluminijaste pločevinke in steklo

22. Preprečevanje vpliva podnebnih sprememb na zdravje (dopolnjevanje podnebnih scenarijev OZN z jasnimi posledicami na zdravje; evropske raziskovalne pobude s posebnim poudarkom na podnebnih spremembah in zdravju ljudi, ki bi pripomogle tudi k novim razvojnim sodelovanjem)

23. Povišanje finančnih virov in zagotovitev izpolnjevanja obveznosti (povečanje proračunskega deleža za energetske in podnebno področje ter da se sredstva iz okoljskih dajatev, trgovine in drugih okoljskih predpisov namenijo za spodbujanje trajnostnega razvoja, vlaganja v znanost, raziskovanje in sodobno tehnologijo, ki so usmerjena v racionalizacijo energetske porabe, okoljsko naravnane tehnološke inovacije v avtomobilski industriji ter zagotavljanje novih zanesljivih virov, novih tehnologij in novih oblik partnerstev, kot je sodelovanje za uporabo sončne energije; ostrejša kazni za države in gospodarske družbe, ki ne izpolnjujejo okoljske zakonodaje; EU bi morala imeti pravico kaznovanja gospodarskih družb podobno kot na področju konkurence; pobuda za »okoljsko sodišče«; Evropska komisija bi morala imeti pravico, da ustavi okolju nevarne dejavnosti, ki so v nasprotju s pravo Evropske skupnosti)

24. Za temeljito prenavo skupne kmetijske politike (prilagoditev razmeram trga in novi trajnostni vlogi kmetijstva; odprava anomalij in interesne naravnosti sedanje politike, ki usmerja sredstva predvsem h konvencionalni proizvodnji na velikih in intenzivnih gospodarstvih s ciljem integrirane in ekološke pridelave kmetijskih pridelkov, prihranka in preusmeritve proračuna na druga prioriteta področja, kot so razvoj znanja z novimi okolju prijaznejšimi tehnologijami in dvig konkurenčnosti, spopad s podnebnimi spremembami, zagotavljanje energetske varnosti in večji prispevek k socialnemu ravnovesju)

25. Razvoj podeželja (odprava neskladij med cilji in instrumenti kmetijske in regionalne politike EU in za učinkovitejšo in sposobno politiko razvoja podeželja, ki bo izraziteje prispevala h krepitvi konkurenčnosti agro-živilstva in gozdarstva ter k skrbi za naravne vire)

26. Izboljšanje zdravja, dobrega počutja in obravnavanja živali

27. Kakovostno, varno hrano, zdravju koristno in cene vredno (zmanjševanje vnosa kemičnih substanc v hrano, izrazitejši prispevek k čisti vodi in vzdrževanju obstojnega in zdravega okolja, nepotrebna pridelava gensko spremenjene hrane)

28. Večje ozaveščanje potrošnika (enostavno in jasno evropsko označevanje potrošniških izdelkov, ki ne dopušča zavajanja potrošnikov).

*Za svobodno, varno
in pravično Evropsko unijo*

Svoboda, človekove pravice in svoboščine so temelji liberalne Evrope in temeljni elementi Evropske unije. ZARES je stranka, ki podpira koncept odprte družbe in verjame, da se je proti nevarnostim, ki jo ogrožajo, vedno treba boriti s konceptom odprte družbe. Ta obsega tudi močno pravno zaščito človekovih pravic ter svoboščin in varovanje človekove integritete. Zato menimo, da morajo liberalne vrednote človekovih pravic in svoboščin v večji meri kot danes prežemati procese odločanja v EU, njeno zakonodajo in vsakdanje prakse. Le tako se bo lahko uresničevala EU, v kateri bo človek v središču njenih dejavnosti.

ZARES je trdnega prepričanja, da so človekove pravice univerzalne, nedeljive in neodtujljive. Po našem prepričanju moramo državljani Evropske unije, države članice in institucije Evropske unije dosledno spodbujati, zagovarjati in uveljavljati vrednote, ki so zapisane v pogodbah o Evropski skupnosti in ustanovitvi Evropske unije, ter pravice, potrjene v Listini o temeljnih pravicah Evropske unije, tako znotraj svojih meja kot tudi v svojih odnosih z drugimi državami in njihovimi prebivalci.

V primeru uveljavitve Lizbonske pogodbe bo Listina o temeljnih pravicah EU postala pravno zavezujoč dokument. Uveljavitev Lizbonske pogodbe bo tudi omogočala, da Evropska unija postane pogodbenica Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP). ZARES podpira pristop Evropske unije k EKČP.

• *Za močnejšo funkcijo institucije varuha človekovih pravic*

V EU obstajata dve instituciji z nalogo varovanja pravic posameznic in posameznikov: Evropski varuh človekovih pravic in Evropski nadzornik za varstvo podatkov. ZARES se bo zavzemala za to, da se ju nadomesti z eno institucijo, ki bo imela močno funkcijo varuha tako, da bo celotna Listina o pravicah področje njene odgovornosti.

Takšna institucija bi zelo verjetno lahko vplivala na razprave in proteste v zadnjih letih, ki se nanašajo na baze podatkov, registracije podatkov o potnikih, DNK evidence prisilcev za azil in nenazadnje na ponavljajoče se zahteve ZDA za dostop do občutljivih zasebnih podatkov.

• *Za ravnotežje učinkovitosti boja proti kriminalu in pravno zaščito posameznika*

Večina kaznivih dejanj se dogaja na lokalni ali nacionalni ravni. Hkrati pa obstajajo tudi organizirane oblike kriminala, ki presegajo državne meje. Tu še predvsem izstopajo trgovine z ljudmi, prepovedanimi drogami in nezakonitim orožjem, gospodarski kriminal, korupcija in pranje denarja. Pogosto se iste transnacionalne kriminalne združbe in omrežja ukvarjajo z različnimi tipi kaznivih dejanj glede na trenutno donosnost in skušajo koristiti ta ista omrežja za naložbo svojih dobičkov v nezakonite projekte.

V vsakem boju proti kriminalu mora biti ravnotežje med učinkovitostjo tega boja in zaščito integritete in pravne zaščite posameznice in posameznika. S tega vidika bi uveljavitev Lizbonske pogodbe in Listine o temeljnih pravicah Evropske unije pripomogla tako k močnejšemu orodju za skupno borbo proti kriminalu kot k pravni zaščiti državljanov (civilnih) pravic.

Spoštovanje integritete in svobode posameznika je temeljna vrednota demokracije. Mednarodno policijsko in pravosodno sodelovanje se vedno bolj pogloblja tako v EU kot tudi v odnosih med EU in ZDA. ZARES je načeloma pozitivna do tega razvoja. Hkrati se zavedamo, da to predstavlja tudi tveganje ravnotežja med varnostnimi interesi in svoboščinami ter zasebnostjo posameznika.

Del agende EU je poenostaviti pravne ureditve in zakonodaje. ZARES to podpira in meni, da je poleg presoje o ekonomskih, socialnih in okoljskih učinkih ter upravnih stroških predlogov zakonov treba **vključiti tudi presojo zaščite zasebnosti in varstva podatkov**. Še več, prepričani smo, da bi se EU pred sprejemom katere koli politične odločitve morala vprašati, ali ta vodi do krepitve človekove svobode, neodvisnosti in nadzora nad lastnim življenjem.

Poslanke in poslanci ZARES bomo v EP delovali za EU, ki bo varovala pravice in svoboščine, in bo varna, pravno zaščitna, strpna in gostoljubna do vseh, ki imajo v Evropski uniji svoj dom ali zatočišče. Zato bomo dosledno zagovarjali vlogo Evropskega parlamenta kot »čuvarja« zaščite temeljnih vrednot demokracije in človekovih pravic tako znotraj EU kot v odnosih z zunanjim svetom. **Pripravljeni smo, da v Evropskem parlamentu delujemo za zaustavitev vseh predlogov, ki bi kršili integriteto posameznika in temeljne pravice ter svoboščine.**

• *Za skupno azilno politiko*

Migracijska in begunska vprašanja si zaslužijo evropsko in globalno sodelovanje. V EU odprtih meja morajo države članice prevzeti skupno odgovornost za begunce. Pomembno je, da priseljenci in begunci pridobijo enako pravico do prostega gibanja, kot jo imamo državljani EU, in da celotna EU s skupnimi kakovostnimi standardi prevzame odgovornost za mednarodno zaščito oseb, ki takšno zaščito potrebujejo.

ZARES se zavzema za skupno azilno politiko EU. Pravica do iskanja in uživanja azila je človekova pravica. V svetu je veliko ljudi, ki so prisiljeni pobegniti iz svoje države in se vanjo ne morejo vrniti zaradi strahu pred preganjanjem. Ti ljudje potrebujejo mednarodno zaščito ob polnem spoštovanju njihovih temeljnih pravic in priložnosti za ustvarjanje novega življenja. Da bi na spoštljiv in dostojanstven način pomagali tem ljudem v boljšo prihodnost, mora EU imeti skupno humano in solidarno azilno ter begunsko politiko. ZARES meni, da morajo države članice, ki sodelujejo v oboroženih spopadih v neki državi tudi prevzeti del odgovornosti za begunske tokove, ki zaradi teh konfliktov nastajajo.

Vzpostavljanje **skupnega azilnega sistema** še ni dalo skupnih rezultatov o tem, kje in kako naj bi se podale prošnje za azil, pa tudi ne konsistentnosti sprejemanja odločitev v različnih državah članicah o beguncih iz istih držav izvora. Za prosilce za azil je značilna tudi socialna izključenost; pogosto nimajo pristopa do trga dela in izobraževanja. Evropski parlament je sicer uspel v branjenju nekaterih postopkovnih pravic, ki se nanašajo na odločitev o tem, ali so države izvora in tranzita prosilcev za azil v principu varne, vendar ta priporočila še niso izvršena.

ZARES se bo zavzemal za takšno modifikacijo evropskega azilnega sistema, da bo država, v kateri prosilec za azil poda svojo prošnjo, tudi v resnici odgovorna za determinacijo vsebine te prošnje. Sistem pošiljanja prosilca v drugo državo, da bi se o prošnji odločalo drugje, je kontraproduktiven, drag in nehuman. Prosilci za azil bi morali dobiti pravico do dela in izobraževanja vsaj šest mesecev po prisotnosti na teritoriji države članice. Izključitev iz mehanizmov socialne participacije za daljše obdobje ni konsistentna s pravico do dostojanstva v Listini o temeljnih pravicah EU.

Preganjanje prosilcev za azil, ki se vrši v nekaterih državah članicah EU, je popolnoma nesprejemljivo. Naša sočloveška dolžnost je, da reagiramo in delujemo z namenom izboljšanja življenja posameznikov, izpostavljenih takšnemu ravnanju in takšne dejavnosti odločno obsodimo.

ZARES meni, da morajo biti države članice EU, ki kršijo temeljne vrednote demokracije in človekovih pravic, pri sprejemanju prosilcev azila kaznovane. Predpisi za varstvo človekovih pravic veljajo za vse. To med drugim pomeni, da ni sprejemljivo, da so ljudje v priporu za daljši čas, ne da bi vedeli, na kakšni podlagi.

ZARES se v notranjem in v zunanjem delovanju Evropske unije zavzema za **otrokove pravice**, kot izhajajo iz temeljnih načel Konvencije OZN o otrokovih pravicah. Poslanke/poslanci ZARES se bomo zavzemali za boj proti vsem oblikam nasilja nad otroki in njihovi zlorabi, sodelovanju otrok-vojakov v oboroženih konfliktih, za prepoved pridržanja otroka zaradi njegovega statusa prosilca za azil ali priseljenca, za zagotovitev otrokove pravice do izobraževanja v vojni ali drugih katastrofalnih razmerah.

• *Za evropsko mrežo boja proti trgovini z ljudmi*

Trgovina z ljudmi, zlasti z ženskami in otroki, je oblika modernega suženjstva ali suženjstvu podobnega izkoriščanja. Dogaja se tako znotraj EU in tudi čez njene meje, ne glede na to ali gre za države izvora, tranzita ali destinacije. Hkrati je trgovina z ljudmi po trgovini s prepovedanimi drogami in nezakonitim orožjem najdonosnejša oblika mednarodnega organiziranega kriminala. Po ocenah OZN je okoli 4 milijone ljudi letno žrtev trgovcev z ljudmi. Okoli pol milijona jih je v Evropi.

Za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej je potrebno globalno, medregionalno in regionalno sodelovanje, hkrati s tem pa tudi medsektorsko sodelovanje med oblastmi držav, mednarodnimi in nevladnimi organizacijami in prebivalstvom na splošno. EU aktivnosti na področju razvojnega sodelovanja, ki so umerjene na področje odpravljanja svetovne revščine, so dolgoročno najbolj učinkovit ukrep proti trgovini z ljudmi.

V EU že obstajajo metode sodelovanja med institucijami kot sta Europol in Eurojust. V ZARES menimo, da je v boju proti trgovini z ljudmi potrebno okrepljeno evropsko sodelovanje in pozdravljamo to prioriteto švedskega predsedovanja Svetu EU v drugi polovici leta 2009.

Poslanke/poslanci ZARES se bomo zavzemali za okrepitev sodelovanja z državami izvora in tranzita, za uvedbo skupne minimalne kazni za trgovce z ljudmi in skupne določbe glede pravic in standardov obravnavanja žrtev in žrtev-prič. Da bi olajšali načrtovanje, sodelovanje in ocenjevanje boja proti trgovini z ljudmi, menimo, da je treba vzpostaviti evropsko mrežo proti trgovanju z ljudmi. Še posebno bomo podpirali vrsto čezmejnih programov, usmerjenih v boj proti trgovini z ljudmi v jugovzhodni Evropi.

• *Za parlamentarni nadzor varovanja zunanjih meja EU*

Ugotavljamo, da razvoj skupnih pravil, ki se nanašajo na prehajanje zunanjih meja EU, vodi do neenotnih praks kontrol na zunanjih mejah in to ne glede na dejstvo, da je eden od ciljev skupnega pravnega okvira enako obravnavanje in spoštovanje vladavine prava. Javne informacije o upravljanju zunanjih meja EU so pomanjkljive. Evropski parlament tudi nima dovolj moči nadzora nad agencijo Frontex.

ZARES se bo zavzemala, da EP pridobi pristojnost spremljanja konsistentnosti mejnih kontrol in nadzora kopnih in morskih meja ter izгона s pravom EU in Listino o pravicah EU. ZARES

meni, da bi agencija Frontex morala biti predmet načel transparentnosti in odgovornosti pred EP z agencijskim proračunom, ločenim od splošnega proračuna EU.

• **Za evropsko sodelovanje za varnost**

ZARES ne sprejema strpnosti do kriminala ne glede, od kod prihaja. Vse tesnejše in okrepljeno sodelovanje med policijami in organi kazenskega pregona lahko pripomore k preprečevanju organiziranega kriminala - trgovcev s prepovedanimi drogami, ljudmi, s pralci denarja in teroristi – in k uresničevanju svoboščin, ki so temelj Evropske unije.

ZARES se zavzema za učinkovitejšo EU politiko na področju prepovedanih drog. V skladu s tem podpira krepitev preventivnih aktivnosti, usmerjenih zlasti na mlade, ki sodijo med najbolj ranljive skupine, s poudarkom na izobraževanju o nevarnostih in posledicah uživanja drog. Podpiramo razvoj programov osveščanja uživalcev, ki se še ne morejo ali ne želijo odpovedati drogam, o varnejši uporabi, nizkopražne programe oziroma programe za zmanjšanje škode ter širitev zdravstvene mreže za zdravljenje odvisnosti. Potreben je ponoven in temeljit razmislek o možnostih uporabe marihuane v medicinske namene. Ob prepovedanih drogah pa ne smemo zanemariti tudi tistih, ki so dovoljene, kot so alkohol, tobak, igre na srečo, ki prav tako povzročajo občutno družbeno škodo.

Mednarodna trgovina s prepovedanimi drogami predstavlja pomemben vir prihodkov terorističnih skupin in raznih kriminalnih združb, s čimer pomembno vpliva na varnost evropskih državljanov. Menimo, da je pri preganjanju tovrstne trgovine potrebno zagotoviti tesnejše sodelovanje med organi pregona in pravosodnimi organi ter mednarodnimi organizacijami.

Terorizem je v zadnjih letih postal resen mednarodni problem, ki predstavlja grožnjo demokraciji, uživanju človekovih pravic ter gospodarskemu in družbenemu razvoju. Slovenija ni bila žrtev terorističnih napadov, kar pa ne pomeni, da bi lahko bili naivni in verjeli, da se pri nas teroristični napadi ne morejo zgoditi. Z močnim mednarodnim sodelovanjem proti terorizmu lahko zmanjšamo tveganje terorističnih napadov v naši državi in po svetu.

ZARES meni, da imamo pri tem dvojno odgovornost. Prvič, do lastnega prebivalstva in drugih držav s tem, da zagotovimo, da teroristi ali voditelji terorističnih organizacij ne koristijo naše države za načrtovanje terorističnih napadov, za pomoč pri tem ali za rekrutiranje privržencev, njihovo urjenje ipd. Drugič, da predstavljamo glas za intenzivnejše in učinkovitejše bilateralno ter EU sodelovanje kot tudi sodelovanje v boju proti terorizmu v okviru OZN. To velja za okrepljeno sodelovanje organov pregona kot za izmenjavo izkušenj in iskanja novih poti za boljše operativno sodelovanje kompetentnih institucij kot tudi za močnejšo zaščito človekovih pravic in za odpravljanje vzrokov za teroristične dejavnosti.

ZARES meni, da se mi vsi še vedno premalo sprašujemo o vzrokih za terorizem – zakaj voditelji terorističnih organizacij, ki jim je mar le zase in lastne interese, tako zlahka pridobivajo privržence? Eden glavnih razlogov, če ne sploh edini, je ta, da mnogimi med njimi nimajo nikakršne perspektive za udejanjanje svojih sposobnosti. Zato si bomo poslanke in poslanci ZARES v Evropskem parlamentu še posebno prizadevali, da bi se ta institucija še bolj kot do sedaj posvečala odpravljanju vzrokov za teroristične dejavnosti, torej politikam pomočim, ki so usmerjanje k odpravljanju revščine in spodbujanju trajnostnega razvoja ter drugega sodelovanja v državah, ki so tradicionalno zatočišče teroristov in njihovih potencialnih naslednikov. Obenem pa se bo ZARES zavzemala tudi, da evropski zakonodajni predlogi ne bodo namenjeni krčenju človekovih pravic in svoboščin pod krinko ogroženosti državljanek in

državljanov zaradi terorizma. Pri ukrepanju proti terorizmu je potrebno upoštevati načelo sorazmernosti in obvarovati že zagotovljene človekove pravice in svoboščine, zlasti pravico do svobodnega govora.

Internet je po definiciji čezmejna dejavnost. Stranka ZARES se bo tako kot na drugih področjih borila proti tistim, ki bi regulirali preveč ali v napačni smeri, a zagovarjala, da so določena jasna skupna pravila nujna, med drugim tudi na področju avtorskih pravic. ZARES podpira prizadevanja Evropske komisije za odpravo teritorialne omejitve pri licenciranju glasbe: s tem bi recimo postala spletna glasbena trgovina v eni državi članici dostopna vsem evropskim državljanom. Če pa gre za skupna pravila na področju boja proti nezakonitemu izmenjevanju avtorsko zaščitenih del prek interneta, menimo, da je potrebno poiskati ravnovesje med interesi industrije in uporabniki spleta, ki se tičejo zasebnosti, svobode dostopa ipd.

V Evropskem parlamentu bo ZARES nastopila proti poskusom uveljavitve patentiranja programskih algoritmov in poslovnih metod, kot to poznajo v ZDA. Tak način patentiranja bi namreč prizadel slovenske proizvajalce licenčne programske opreme in bi oviral tudi odprtokodno skupnost.

ZARES podpira program Evropskega parlamenta »varnejši internet« 2009-2013 za zaščito otrok, ki uporabljajo internet in nove komunikacijske tehnologije. Zelo bomo pozorni, da bodo ukrepi za varni internet dejansko tudi ščitili interese uporabnikov, posebej otrok. Varnost otrok ne sme postati lobistično igrišče za parcialne interese dela industrije.

• **Za pravno varnost**

Varna in zanesljiva EU mora zagotoviti varnost državljanov in drugih prebivalcev. **Zelo pomembno je, da kot državljani EU lahko zaupamo pravnemu sistemu države, v kateri smo zaradi potovanja, dela ali študija.** Pomembno je tudi, da to zaupanje seže čez mejo naše države. Pomembno je torej, da državljanke in državljani ter pravosodni organi zaupajo, da so pravosodni sistemi v vseh ostalih državah članicah ustrezni in da obdolžencem zagotavljajo varnost oziroma minimalne procesne standarde v kazenskih postopkih. **V tem kontekstu je nedopustno, da nekatere države članice v kazenskih postopkih ne dosega niti standardov EKČP.**

ZARES se bo zavzemala za to, da bo Evropska unija določila svoje standarde v kazenskih postopkih in da bodo ti standardi še višji, kot jih določa konvencija. EU mora sprejeti in vzpostaviti jasna skupna pravila o posameznikovih procesnih pravicah, kot so na primer trajanje pripora, prepoved odhoda v tujino, pravica do prevajanja in tolmačenja, pravica do obrambe in do poštenega sojenja. **Zavzemali se bomo za prepoved dosmrtno ječe.**

V vedno bolj globaliziranem svetu, kjer se ljudje preprosteje gibljejo med različnimi državami in žal tudi nekatere oblike kriminala ne poznajo meja, potrebujemo učinkovite in pravno varne metode za sodelovanje med državami članicami EU. Ko je bilo kaznivo dejanje storjeno, je bistveno, da je pravna varnost za vse vpletene stranke zagotovljena.

EU je na področju vladavine prava in pravne države že veliko postorila, vendar so procesi odločanja pogosto dolgi. Delno je to posledica različnih pravnih sistemov držav članic, ki so izraz različnih družbeno-kulturnih in zgodovinskih razmer.

ZARES želi okrepiti pravice žrtev kaznivih dejanj. Če je nekdo žrtev takšnega dejanja v tujini

bi morala biti prijava takega dejanja enako enostavna kot v domovini. Zavzemali se bomo tudi za evropsko sodelovanje, ki bo s pomočjo modernih tehnologij izboljšalo sodelovanje žrtve v sodnih procesih v drugih državah članicah.

Razvoj elektronskih tehničnih zmožnosti je dal občutek, da za vse ali večino socialnih problemov obstaja neka tehnična rešitev. To je napačna ideja, ki vodi do stigmatizacije skupin posameznikov ali skupnosti, ki temelji na zbiranju in rabi osebnih podatkov. Ustvarjanje podatkovnih baz (npr. Schengenski informacijski sistem (SIS II), vizumski informacijski sistem, baze DNK prosilcev za azil), ki manipulirajo z velikimi količinami osebnih podatkov, da bi iskale osebe z določenimi karakteristikami, lahko vodijo do rasnega in verskega profiliranja, ki krši obveznosti nediskriminacije, ki jih vsebuje Listina temeljnih pravic EU. Hkrati so mehanizmi zaščite posameznice/ka pred zlorabo njenih ali njegovih podatkov zelo šibki in tudi slabo delujejo.

To pomeni, da obstaja tveganje kršitve temeljnih pravic in interesov posameznika. ZARES se bo zavzemala za **večjo zaščito/varnost podatkov**, med drugim za vgraditev pravil o zasebnosti v programe, ki poganjajo EU baze podatkov in informacijske sisteme (data protection by design). Ti programi bi morali vključevati avtomatično brisanje podatkov po predpisanem obdobju, preprečevati kopiranje podatkov za kakršen koli namen in vse neavtorizirane pristope do sistema ipd.

Sistemi zbiranja podatkov tudi ne smejo odkriti občutljivih podatkov o etničnem poreklu, veri ali drugih vidikih, ki jih prepoveduje EU zakonodaja proti diskriminaciji. Skriti podatki o etnični in verski različnosti bi morali biti prepovedani.

Tudi preleti letal CIA so ostali brez ustreznega epiloga. Zato bomo preučili **možnost ustanovitve preiskovalnih komisij Evropskega parlamenta glede kršitve človekovih pravic s pravico do preiskave v vsaki državi članici**.

• *Za enakopravnost in strpnost*

Enakost spolov je ena temeljnih vrednot EU. Vendar se v praksi ženske in moški pogosto obravnavajo različno, plačna razlika je še vedno velika, malo žensk je v upravnih in nadzornih odborih podjetij in ženske na splošno težje dosežejo visoke položaje.

ZARES se zavzema za enakost spolov na vseh področjih, za pridobivanje in imenovanje več žensk na visoke položaje v institucijah EU in za cilj paritete v vseh imenovanih delovnih skupinah.

Pravice do oblik partnerstva, do sklepanja zakonske zveze in do ustanovitve družine ureja nacionalna zakonodaja. V več državah članicah Evropske unije je trend razvoja na področju enakosti spolov kar se tiče pravic žensk trenutno negativen, z vladami, ki želijo omejiti reproduktivne in socialne pravice žensk.

Nekatere države članice EU so sprejele strogo zakonodajo o splavu, kar pomeni, da številne ženske nimajo možnosti za izvajanje varne in zakonite prekinitve nosečnosti in se zatekajo k nezakonitim splavom, v najslabšem s smrtnim izidom. Zakonodaja o splavu je v nacionalni pristojnosti držav članic. Mi, kot soljudje in predstavniki liberalne stranke, bomo pozivali naše politične somišljenike v Evropi, da delujejo za pravico vseh žensk v EU do nadzora lastnega telesa.

Naloga EU je, da olajša prosto gibanje. Mnogi se selijo čez meje svoje domovine in ustvarjajo različna **družinska in premoženjskoppravna razmerja z državljani drugih držav članic** ali z državljani iz tretjih držav. Pravna ureditev se še ni uspela prilagoditi tem razmeram. Zato je pomembno dobro evropsko sodelovanje na teh področjih. Uredba o preživitvah je za to premalo. Poleg področja razvez je med drugim potrebno urediti tudi področje delitve premoženja po razvezi in dodelitev starševskih pravic.

Očitna nevarnost so razprave o veljavnem pravu v primeru razveze zakonske zveze. Mednarodni pakt o državljskih in političnih pravicah določa enakost zakoncev v pravicah in dolžnostih glede zakonske zveze, med njenim trajanjem in ob razvezi, in da morajo za to države zagotoviti ustrezne ukrepe. To pomeni, da je temeljne pravice žensk treba spoštovati, tudi kadar gre za razvezo. To je pomembno načelo, ki ga v stranki ZARES želimo varovati.

Tudi **pravila o združevanju družine** so v nekaterih državah članicah pod velikim pritiskom. Posledica tega je vidna v odmiku od pravice do družinskega življenja, ki jo med drugim navaja tudi Listina temeljnih pravic EU in pravice do združevanja družine, ki je pravica družin, da živijo skupaj, in pravica otrok, da so z obema staršema. Kot takšna oblikuje osnovo družine in je načelo, ki ga vsebuje Splošna deklaracija človekovih pravic.

ZARES ne sprejema šibkega in nezadovoljivega pojma »sprejemnih kapacitet« kot argumenta vmešavanja v pravico do združevanja družine v EU. Odklanjamo integracijske ukrepe kot instrumente pred-imigracijskih in imigracijskih kontrolnih mehanizmov, ki bi preprečevali združevanje družine ali bili oblikovani tako, da bi omejevali zakonite možnosti, ki družinam omogočajo skupno življenje.

Vprašanja LGBT so vprašanja človekovih pravic. ZARES ne sprejema kršenja človekovih pravic istospolno usmerjenih posameznic in posameznikov. Evropa mora delovati tako, da so vsi ljudje, ne glede na spol, invalidnost, poreklo, spolno usmerjenost, starost in narodnost/etničnost enako obravnavani. Pri tem je vodenje EU pomembno, enako kot tudi izobraževanje ter izmenjava izkušenj. Zakonodaja na področju istospolnih partnerstev je različno urejena po EU ali pa sploh ni, npr. v Italiji.

Istospolne družine pogosto niso pravno priznane in zaščitene. Pri nas so obravnavane kot enostarševske družine tako, da je priznано samo biološko ne pa tudi socialno starševstvo. V ZARES se bomo zavzemali, da bodo istospolna partnerstva, sklenjena v kateri koli od držav EU, priznana v drugih državah članicah. Zagovarjali bomo pravice otrok istospolnih družin, da so pravno zaščiteni in da so pravno priznani tudi ljudje, ki za njih skrbijo.

Zavzemali se bomo, da Evropska unija podpre načela iz Yogyakarta te o uresničevanju mednarodnega prava človekovih pravic v zvezi s spolno usmerjenostjo in spolno družbeno identiteto.

Dosledno bomo zagovarjali spoštovanje kulturne, verske in jezikovne raznolikosti, enakopravnost in pravice pripadnikov narodnih in drugih etničnih manjšin, da ohranjajo svojo manjšinsko identiteto.

- 29. Pristop Evropske unije** k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin
- 30. Močnejšo funkcijo institucije varuha človekovih pravic** (z nadomestitvijo Evropskega varuha človekovih pravic in Evropskega nadzornika za varstvo podatkov z odgovornostjo za celotno Listino o temeljnih pravicah EU)
- 31. Ravnotežje učinkovitosti boja proti kriminalu in pravno zaščito posameznika** (z obvezno presojo predlogov zakonov z vidika zaščite zasebnosti in varstva podatkov)
- 32. Skupno azilno politiko** (z odgovornostjo vseh držav članic)
- 33. Evropsko mrežo boja proti trgovini z ljudmi** (z okrepitevijo sodelovanja z državami izvora in tranzita, uvedbo skupne minimalne kazni za trgovce z ljudmi in skupnih določb glede pravic in standardov obravnavanja žrtev in žrtev-prič; podpiranje čezmejnih programov, usmerjenih v boj proti trgovini z ljudmi v jugovzhodni Evropi)
- 34. Parlamentarni nadzor varovanja zunanjih meja EU** (za EP monitoring konsistentnosti mejnih kontrol in nadzora kopnih in morskih meja ter izгона s pravom EU in Listino o temeljnih pravicah Evropske unije, za načela transparentnosti agencije Frontex in za njen ločen proračun)
- 35. Evropsko sodelovanje za varnost** (za učinkovitejšo evropsko politiko proti drogam, okrepljeno sodelovanje v boju proti terorizmu in odpravljanju vzrokov zanj, za jasna pravila o internetu in ukrepe za varni internet, ki bodo ščitili interese uporabnikov, posebej otrok)
- 36. Pravno varnost** (okrepitev pravic žrtve kaznivih dejanj, dvig standardov procesnih pravic v kazenskih postopkih, za večjo varnost podatkov in možnost ustanovitve preiskovalnih komisij Evropskega parlamenta glede kršitve človekovih pravic s pravico do preiskave v vsaki državi članici)
- 37. Enakopravnost in strpnost** (za enakost spolov na vseh področjih, za pridobivanje in imenovanje več žensk na visoke položaje v institucijah EU, cilj paritete v vseh imenovanih delovnih skupinah; proti omejevanju reproduktivnih in socialnih pravic žensk; ureditev družinskih in premoženjskopравnih razmerij z državljani drugih držav članic; proti omejevanju pravice do združevanja družine, proti kršenju človekovih pravic istospolno usmerjenih, za preprečevanje nestrpnosti do drugačnih, tudi migrantov, do pripadnikov družbenih, etničnih, verskih, jezikovnih in narodnih manjšin).

4

Za eno unijo – en glas

Evropski parlament sam po sebi ne kroji zunanje politike Evropske unije – to počnejo države članice. Pogosto smo priča neenotnosti ali navidezni enotnosti evropskih vlad, ko gre za preizkusne zunanjepolitične teme. EU ni bila enotna, ko je bilo treba obsoditi nelegalno posredovanje koalicije voljnih v Iraku. EU ni bila enotna, ko je bilo treba priznati Kosovo kot samostojno državo. EU ni bila enotna v odzivih na vojno med Rusijo in Gruzijo in v Gazi. EU težkih zunanjepolitičnih preizkušenj preprosto ne prenaša dobro. Posledica tega je, da se EU kot mednarodnega političnega akterja pogosto ne jemlje resno. Ker je svetovna vizija EU sestavljena iz množice politik namesto ene skupnega kredibilnega in vplivnega glasu, je dovoljeno »vmešavanje« drugih dejavnikov.

• **Za skupno zunanjo politiko**

Kljub temu da se države članice strinjajo, da je potrebna skupna zunanja in varnostna politika, se je pogosto težko dogovoriti. Skupna zunanja in varnostna politika namreč temelji na 27 državah članicah, ki imajo različne nacionalne interese, utemeljene na različnih varnostno-političnih rešitvah. A ko EU govori z enim glasom predstavlja okoli 500 milijonov ljudi in največji notranji trg sveta. S pravo zunanjo politiko je EU lahko močna, če ne celo vodilni akter, za spremembe v smeri pravičnejšega in dobro delujočega demokratičnega sveta. Politična moč EU je v delovanju za svetovno varnost, trajnostni mir in svobodo s preprečevanjem sporov in spodbujanjem trgovine, gospodarstva, trajnostnega razvoja, vladavine prava in človekovih pravic. **Ključnega pomena za EU, da postane globalni partner, je, da govori z enim glasom.**

V ZARES menimo, da zunanja politika temelji na vrednotah načelnosti v mednarodnih odnosih, vladavini prava, varstvu človekovih pravic in ohranitvi človekovega dostojanstva, odpravi razvojnih razlik ter skrbi za čisto in zdravo okolje. Za nas zunanja politika ni trda politična retorika, ampak umetnost preprečevanja najhujšega ob spodbujanju vsestranskega sodelovanja ter komunikacije z državljani, civilno družbo ter ključnimi akterji, kot sta gospodarstvo in znanost, za zagotovitev miru v mednarodni skupnosti, utemeljenem na trajnostnem razvoju in človekovemu dostojanstvu.

Zavedamo se, da je Slovenija lahko pomemben akter v mednarodnih odnosih, če dosledno spoštuje in uveljavlja sprejeta načela in obveze tako doma, v EU in v mednarodni skupnosti, če se osredotoči na delovanje na tistih področjih, kjer je mogoče kaj spremeniti in če je pri uresničevanju svojih interesov sposobna sklepati zavezništva.

ZARES želi Evropo, ki bo svetovna voditeljica na področjih človekovih pravic in demokratičnega razvoja, pri preprečevanju in reševanju sporov in dolgoročno trajnostnega miru in svobode. Naša naloga, tudi v okviru EP, je na probleme opozarjati in se jih lotevati, še preden se razrastejo v konflikte. Tak pristop je v interesu vseh: konflikti, krize, vojne so imele in imajo za evropsko družbo veliko politično, finančno in moralno ceno, ki jo običajno odplačujejo številne generacije.

V naši viziji je EU globalna voditeljica, ki si upa sprejeti stališča, ko so človekove pravice kršene, ko se krši mednarodno pravo ali ko temeljne pravice niso spoštovane. ZARES EU ne molči in ne zataji, ko izbruhnejo spori znotraj držav ali med njimi ali kadar gre za genocid, za zločin proti človeštvu. Takrat mora EU odločati soglasno, jasno in hitro. Kot njeni državljani moramo biti prepričani, da se EU bori za našo in ljudi v drugih delih sveta boljšo in varnejšo prihodnost.

Po našem mnenju je EU edini mednarodni akter, ki lahko z močno politično in diplomatsko dejavnostjo uveljavlja evropske vrednote na svetovnem prizorišču. Ker druge regije sveta

krepijo svoje gospodarske in politične moči, mora EU ponuditi več kot trgovinske odnose in pomoč. **Čas je za prehod od besed k dejanjem** in predstavljanje usklajene zunanje politike jasne linije in vidnih rezultatov. Zunanja politika EU mora izhajati iz OZN deklaracije človekovih pravic in mednarodnega prava, poudarjati pomen miru in demokratičnega razvoja in prispevati k trajnostni prihodnosti.

V ZARES verjame, da skladna zunanja politika EU lahko pomeni razliko na svetovnem prizorišču. **Zavzemali se bomo za kohezijo evropske zunanje politike.** Možnost doseganja sporazuma ovira pravica veta v Svetu ministrov. Menimo, da so tu potrebne spremembe.

V ZARES zagovarjamo stališče, da EU postane globalni akter s pomočjo pogajanj in spodbud, namesto groženj in nasilja. Evropska unija ima na razpolago orodja, ki omogočajo, da postane edinstven akter z globalnim vplivom. Uveljavitev Lizbonske pogodbe bi te instrumente še okrepila. Med temi se v središču politike EU nahaja skupna zunanja, trgovinska, razvojna in varnostna politika. Drugi instrumenti so med drugim širitev EU, sosedska politika, razvojna pomoč, razorožitev ipd. Skupaj se jih lahko uporabi na način, ki bo prispeval tako k varnejši EU kot bolj varnemu svetu za nas vse.

Eden od glavnih ciljev Evropske unije je krepitev miru in svobode v svetu. Ključni element tega cilja je v skupni varnostni in obrambni politiki. EU je postala pomemben mednarodni akter kriznega upravljanja in pripomogla k reševanju regionalnih sporov, zlasti v Afriki in na Balkanu. Vendar pa so novi izzivi, ki zahtevajo skupne rešitve. Menimo, da je učinkovito sodelovanje med vojaškim in civilnim kriznim upravljanjem predpogoj za uspeh EU.

• **Za evropsko varnost**

Slovenija je članica zveze NATO in EU s to zvezo veliko sodeluje. Toda brez krepitve evropske varnostne politike ni prave evropske identitete. Skladno s politiko ZARES, ki zagovarja obstoj alternativnih varnostnih struktur, bomo zagovarjali krepitev evropskih varnostnih struktur v okviru Evropske varnostne in obrambne politike. V ZARES menimo, da izzivom prihodnosti bolj ustreza politično-ekonomski, to je mehak odziv, kot pa politično-vojaški odziv ali obo-rožena prisila. Zato bomo več energije vlagali v izgradnjo novih institucij ter dopolnjevanje njihovih vlog na evropski in na nacionalni ravni. Glede na neustrezen odziv NATA v Afganistanu in glede na obetavne politične inovacije, kot sta EUPOL in misija EULEX, ki jih uvaja EU, je ZARES naklonjena k nadaljnji krepitvi zmožnosti za krizno upravljanje v okviru EU s ciljem vzpostavljanja pravne države.

Zmogljivosti kriznega upravljanja EU je treba okrepiti in racionalizirati. Želimo, da se preuči, kako lahko EU poveča svoje zmogljivosti, učinkovitost in hitrost glede kriznega upravljanja. V zvezi z ukrepi je potrebno izboljšati in racionalizirati tudi odločitve. Vojaki bi še naprej pripadali državam, ki odločajo o tem, katere sposobnosti želijo prispevati EU. Da bi krizno upravljanje dosegalo zelene rezultate, mora EU uspešno rešiti tudi vprašanja logistike, materialov, izobraževanja in usposabljanja.

• **Za širitev EU**

Širitev EU je ključno orodje za krepitev stabilnosti, blaginje, pravne države in demokracije v Evropi. Zdaj potekajo pogajanja o članstvu z državama kandidatka, Hrvaško in Turčijo. Makedonija ima status države kandidatke, vendar datum za začetek pogajanj še ni določen.

Znotraj EU narašča odpor proti nadaljnjemu širjenju EU. V ZARES ne sprejemamo teze o »širitveni utrujenosti« in bomo aktivno delovali proti uveljavitvi tega odpora. Tudi ne sprejemamo razprav o poprejšnji uveljavitvi Lizbonske pogodbe. Že sedanje pogodbe poudarjajo, da je evropsko sodelovanje odprto za vse, ki spoštujejo temeljne vrednote EU. Po našem mnenju bi z zadrževanjem širitvenih procesov EU ponavljala napake iz preteklosti, ko se Zahodnemu Balkanu prav tako ni posvečalo ustrezne pozornosti, pa čeprav je prav to območje vseskozi bilo vir številnih konfliktov, tudi svetovne vojne. Zahodni Balkan je garant stabilnosti Evrope kot celote, zato mu je treba dati jasno evropsko perspektivo. Evropska unija lahko prosperira le, če ostane to, kar je bila vsa ta desetletja: združba zadovoljnih in motiviranih članic, ki so za sabo pustile vse medsebojne spore.

Skrb za stabilnost in razvoj Zahodnega Balkana ter širitev EU proti jugovzhodu in postopno vključevanje vseh držav Zahodnega Balkana v Unijo je ena izmed prioritet stranke ZARES na zunanjepolitičnem področju. Izhodišča posameznih držav so različna in pogosto pogojena z odprtimi vprašanji, ki jih imajo predvsem v odnosih s sosednjimi državami. Naloga in interes Slovenije je, da znotraj EU vzdržuje zanimanje za širitev EU in ta proces razlaga kot neizbežen prispevek h krepitvi stabilnosti, demokracije in razvojnih možnosti tega področja. Hkrati je investicija v podporo širitvi EU naložba v razvojne možnosti naše države.

Ena izmed pomembnih držav, ki jo je treba aktivno podpirati pri njeni proevropski orientaciji je tudi Turčija, ki je ključni dejavnik širše regionalne stabilnosti na stičišču Evrope, Azije in Bližnjega vzhoda.

Širitev EU se ne sme ustaviti pri teh državah. Po našem mnenju je potrebno pozdraviti vse države, ki so zainteresirane za članstvo in izpolnjujejo Kopenhagenska merila. Poleg držav Zahodnega Balkana in Turčije je perspektiva članstva pomembna tudi za Ukrajino, Moldavijo, Gruzijo in celo Belorusijo kot spodbuda za sodelovanje, reforme in odprtost.

Pri tem je bistveno, da Slovenija, ki je prehodila pot do članstva v EU, ponudi svoje izkušnje in znanje državam kandidatkam in tistim, ki jim je polnopravna vključitev v EU za sedaj še bolj oddaljen cilj.

• **Za krepitev evropske sosedске politike**

Graditi dobre odnose z našimi sosedi je naravno in v interesu EU in Slovenije. To ustvarja večjo stabilnost in varnost ter prispeva k pozitivnemu razvoju v našem svetu. V sosedski politiki EU ZARES podpira skrbi in napore za poglobitev sodelovanja s sosednjimi državami in regijami z dobrimi pogoji za večjo gospodarsko in trgovinsko sodelovanje, za naložbene možnosti, lajšanje neposrednih osebnih stikov in zakonitih kratkotrajnih potovanj ter za okrepljeno sodelovanje pri vprašanih energetike, migracij in izmenjave človeških virov in za dejavnejše obravnavanje sporov.

Sosedska politika mora temeljiti na visokih standardih človekovih pravic in krepitvi podpiranja političnih, upravnih in gospodarskih reform ter regionalnega povezovanja, kot so evrosredozemsko, črnomoško in s »sosedami naših sosed« na različnih področjih, med drugim na energetskem, prometnem in migracijskem. Po našem mnenju se mora EU bolj odpreti za trgovino, izmenjavo študentov in bolj prosto gibanje delavcev in drugih ekonomskih migrantov, kot so študenti in raziskovalci. Birokratska in draga pravila glede vizumov je treba odpraviti.

EU in Rusija

Med sosedi EU ima Rusija posebno pomembno mesto. Podlaga za EU politiko do Rusije mora biti dialog in medsebojno izmenjava, s prizadevanji za vključitev Rusije v širše evropsko gospodarsko in politično sodelovanje. V ZARES menimo, da je to treba spodbujati in hkrati od Rusije jasno zahtevati spoštovanje mednarodnega prava, človekovih pravic, demokracije in pravne države. Prepričani smo, da bo skupni pristop držav članic ključen za uspeh odnosov z Rusijo.

Sredozemlje

V ZARES zagovarjamo stališče, da naj EU do držav v regiji nastopa kot enotna politično-ekonomska zveza, in na to sodelovanje gledamo kot na praktični preizkus načela ena unija – en glas. Slovenija ima interes za sodelovanje; pri nas je tudi sedež univerze EMUNI, ki bi lahko postala institucija za izobraževanje ter usposabljanje diplomatov in uradnikov držav EU in še posebno držav južnega Sredozemlja.

• Za celotno evropsko politiko razvojne pomoči

Pomembno sodelovanje se nanaša na države v razvoju. Evropska unija je največja svetovna donatorica razvojne in humanitarne pomoči. Zavzemali se bomo, da bodo države članice izpolnile obveze glede povečanja obsega in učinkovitosti razvojne pomoči. Od držav v razvoju pa pričakujemo konkretne korake v spoštovanju principov dobrega upravljanja, človekovih pravic in pravne države.

Odpravljanje razvojnih razlik v svetu in razvojno sodelovanje je visoka prioriteta stranke ZARES v izgrajevanju slovenskega zunanje-političnega profila. V ZARES menimo, da bi morala evropska politika razvojne pomoči slediti ciljem spoštovanja in uveljavljanja človekovih pravic in svoboščin, pravne države, pravici do čistega okolja, odpravljanju revščine ter izkoreninjenju izkoriščanja socialno šibkih ali drugače deprivilegiranih delov prebivalstva in nasilja nad njimi. Menimo, da mora evropska politika pomoči bolj kot poprej politična vprašanja obravnavati na celovit način, da torej ne gre le za vprašanja kmetijstva, podnebnih sprememb, energije, okolja, zunanje in varnostne politike ter gospodarskih, trgovinskih in migracijskih vprašanj, temveč tudi za vprašanja izgradnje kapacitet in infrastruktur v teh državah. Zelo pomembna je tudi reforma svetovnega trga za kmetijske proizvode, odpravljanje ovir trgovini z blagom in storitvenim tokovom in zmanjševanje kmetijskih subvencij v razvitem svetu. Za EU samo in svet v celoti je pomembno, da EU znotraj STO zagovarja odpravljanje ovir prosti trgovini. Revnim državam je treba dati priložnost, da si ustvarjajo boljše prihodnosti tudi prek povečane trgovine in stikov.

ZARES želi prispevati k pravičnejšemu in trajnostnemu razvoju sveta, v katerem bi tudi najrevnejši imeli koristi od globalizacije. Slovenija je morda res majhna država, ki se sama nahaja v gospodarski krizi in kjer se politika razvojne pomoči drugim državam sveta šele razvija. Kljub temu v ZARES menimo, da lahko na tem področju bistveno pripomoremo k vsebinsko in dejansko učinkovitejši evropski politiki. Prenos izkušenj Slovenije s prehodom na tržno gospodarstvo in procesom približevanja EU predvsem koristi državam Zahodnega Balkana in prispeva k stabilnosti in razvoju širšega območja.

Razvojna politika namreč ne bi smela biti samo finančna pomoč, ki je sedaj pogosto neučinkovita in neuskladena med različnimi organizacijami in donatorji. Vse pre pogosto tudi

prisiljuje revne države v to, da morajo posvetiti večino časa pogajanjem za finančno pomoč in pisanju zahtevnih poročil, namesto da bi se osredotočile na ustvarjanje boljših življenjskih pogojev za svoje prebivalstvo.

Naše temeljno izhodišče je v tem, da državam upravičenkam EU pomoči le-ta omogoči, da se postavijo na lastne noge. Evropska razvojna politika se mora jasneje osredotočiti na ukrepe za povečanje možnosti za samozadostnost in endogen razvoj držav s podpiranjem pravice posameznika do svobodne izbire tako, da si lahko sam izboljša pogoje za boljše življenje.

Pomembno je, da so evropske politike na drugih področjih skladne s politiko razvojne pomoči in da njihove posledice ne delujejo nasprotno milenijskemu cilju odpravljanja revščine in omejevanju svobode. V ZARES menimo, da bi evropsko sodelovanje na teh področjih lahko postalo močna sila sprememb k pravičnejšemu svetu. Tako bi lahko EU tudi učinkoviteje vplivala na OZN in druge pomembne mednarodne in druge akterje, predvsem ZDA.

★ Poslanke/poslanci ZARES v EP se bomo zavzemali za:

38. Eno unijo – en glas v zunanji politiki (za kohezijo evropske zunanje politike, odpravo veta in jasno agendo EU kot globalnega akterja)

39. Krepitev evropskih varnostnih struktur v okviru Evropske varnostne in obrambne politike

40. Izboljšanje zmogljivosti EU za krizno upravljanje (učinkovito sodelovanje med vojaškim in civilnim kriznim upravljanjem, okrepitev zmogljivosti in racionalizacijo vprašanj, kot so odločanje, logistika, oprema, izobraževanje in urjenje)

41. Širitev EU (skrb za stabilnost in razvoj, prioriteta vključevanje vseh držav Zahodnega Balkana)

42. Tesnejše sodelovanje v sosedski politiki EU (gospodarstvo, trgovina, naložbe, lažjanje neposrednih osebnih stikov in zakonitih kratkotrajnih potovanj z odpravo birokratskih in dragih vizumskih ovir, okrepljeno sodelovanje pri vprašanih energetike, migracij in izmenjave človeških virov, dejavnejše obravnavanje sporov).

43. Celovito, kakovostno in učinkovito razvojno pomoč (usklajeno z ostalimi evropskimi politikami in s hkratnim omogočanjem svobodne trgovine)

5

*Za sodelovanje in boljše
upravljanje Evropske unije*

• **Za hitro uveljavitev Lizbonske pogodbe**

ZARES podpira ratifikacijo in hitro uveljavitev Lizbonske pogodbe. Z njo bo EU močnejša, bolj odprta in demokratična. Lizbonska pogodba bo EU dala tudi možnost, da na svetovnem prizorišču deluje kot edinstveni akter. **Če Lizbonska pogodba ne bo uveljavljena, se bomo v ZARES zavzemali, da Evropski parlament takoj predlaga novo ustavno konvencijo.**

• **Za odločanje o pravih zadevah na pravi ravni in na pravi način**

Sodelovanje v Evropski uniji večinoma deluje uspešno, opozarjati pa je treba na stvari, ki ne delujejo tako dobro. To se predvsem nanaša del birokracije in nepotrebne stroške, ki so na plečih davkoplačevalcev.

V EU-27 imamo skupne vrednote, ki nas združujejo, a hkrati različne politične in družbene kulture. Nekatere države imajo določene posebnosti, katerim se ne želijo odreči. Nekatere imajo poglede na določene politike, o katerih ne želijo delati kompromisov ali menijo, da bi se odločale predaleč od ljudi, npr. vprašanja otroškega varstva ali skrbi za starejše. ZARES podpira evropsko sodelovanje; EU naj se ukvarja in odloča o zadevah, o katerih države članice same ne morejo odločiti bolje. Predvsem naj se ne ukvarja z reguliranjem podrobnosti, ki bi poslabšale svoboščine EU – prosti pretok oseb, blaga, storitev, kapitala in znanja.

Evropska razsežnost je pomembna za vse dele družbe in načela partnerstva med EU ravni, državo članico in lokalno ravni je treba spoštovati.

Za ZARES je pomembno, da je evropsko sodelovanje na vseh ravneh učinkovito in da se ob vsakem vprašanju pretehta, katera politična raven je najprimernejša za odločanje, ne glede na to ali gre za odločitev na individualni, lokalni, regionalni, državni ali EU ravni.

Odločitve EU vplivajo ne le na države članice, temveč tudi na občine in posameznike. Dve tretjini predpisov sprejetih v Bruslju se izvaja na lokalni ravni. Kar 75 odstotkov državljanek in državljanov Slovenije v primerjavi z 59-odstotnim EU povprečjem meni, da lokalne oblasti niso zadosti ali pa sploh niso upošteevane takrat, kadar se odloča o EU politikah. V ZARES se bomo zavzemali, da se v skladu s principom subsidiarnosti zagotovi, da so odločitve o predpisih, ki se izvajajo na lokalni ravni, sprejete čim bližje lokalni ravni. Tam se tudi izvede večina projektov, sofinanciranih iz EU sredstev. Zavzeli se bomo, da se lokalni ravni zagotovi tehnična pomoč za izvedbo dobrih projektov.

• **Za temeljit pregled in reformo evropskega proračuna**

Proračun EU predstavlja ključni instrument za uresničitev ciljev politik EU. Približno en odstotek državnih proračunov gre v proračun Evropske unije. Slovenci smo v letu 2007 plačali 4,5 odstotka in prejeli okoli 4 odstotke v državni proračun iz evropskega proračuna. Realiziranih je bilo malo manj kot 60 odstotkov načrtovanih prihodkov. Vendar je bil na ravni Slovenije kot celote izkazan presežek.

Gledano skozi delež vseh javnih izdatkov EU ima evropski proračun relativno omejen obseg - manj kot 2,5 odstotka. V absolutnem smislu je proračun EU velik, saj obsega preko 100 milijard EUR na leto.

Iz evropskega proračuna se financira tisto, za kar so se države članice sporazumele, da naj se financira. Hkrati pomembno vpliva na razvojne možnosti držav članic. Najprej zato, ker zaradi pravil dodanosti nase veže znaten del »razvojnega dela« nacionalnih proračunov. Sredstva proračuna EU ni možno uporabiti za nadomestitev obstoječih izdatkov, temveč se namenijo za »dodatne« ukrepe. Obvezno je tudi sofinanciranje, saj je praviloma potrebno sredstva, ki jih država prejme iz evropskega proračuna, sofinancirati iz nacionalnih proračunov. Na razvojne možnosti vpliva tudi zato, ker pogosto spodbuja oz. usmerja uporabo zasebnih sredstev. Domet in pomen sredstev evropskega proračuna, zato bistveno presega pričakovanja glede na njegovo višino.

Stališče ZARES je restriktivno: evropski denar naj se rabi tam, kjer resnično pomeni evropsko dodano vrednost.

Sedanja struktura proračuna EU ni dobra. Podrobnejši pogled v sedanjo strukturo proračuna EU daje vedeti, da se je proračun v zadnjih desetletjih zgolj postopoma prilagajal spremenjenim ambicijam Skupnosti in izzivom zunanjega sveta. Zadnja celovita reforma je bila sprejeta leta 1988. Tradicionalni izdatki proračuna še vedno obsegajo večino vseh sredstev. Sredstva Skupne kmetijske politike npr. predstavljajo kar tretjino vseh sredstev, sredstva Skupne zunanje in varnostne politike pa zgolj en odstotek. Obstaja precejšnja vrzel med političnimi cilji Skupnosti, ki se odražajo skozi Lizbonsko strategijo vzpostavitve najbolj konkurenčnega, trajnostno naravnega gospodarstva na svetu in skupnih ambicijah na področju varnosti, svobode in pravic in krepitve vloge EU v svetu na eni ter aktualno strukturo izdatkov proračuna EU na drugi strani.

Potreben je kritičen pogled na stanje javnih financ v EU. V času naslednjega mandata bo EP poleg sprejemanja ali pa razrešnice letnih proračunov obravnaval dva temeljna dosjeja, ki bosta vplivala na podobo javnih financ EU v prihodnosti.

Evropski parlament ima pomembno vlogo tudi pri odločanju o proračunu. Že v obstoječi ureditvi je EP pomemben akter v proračunskem postopku, v primeru uveljavitve Lizbonske pogodbe se bo njegova moč še povečala. Trenutno še obstaja razlikovanje glede pristojnosti EP in Sveta, saj EP nima zadnje besede pri nekaterih izdatkih v proračunu, med drugim gre za postavko Skupne kmetijske politike, kjer imajo zadnjo besedo še vedno predstavniki vlad, ki sedijo v Svetu. Lizbonska pogodba omenjeno razdelitev odpravlja tako, da bo proračunska pristojnost Evropskega parlamenta močno okrepljena. »Pregled proračuna EU«, ki bo potekal v naslednjih dveh letih, predstavlja edinstveno priložnost za podrobno oceno proračuna EU in njegovega financiranja brez omejitev, povezanih s pogajanjem o finančnem okviru. Skozi razpravo o pregledu, ki bo sledila predlogu Komisije v naslednjih mesecih, bosta določeni struktura in nadaljnja usmeritev razvoja proračuna EU na podlagi ocene, kaj prispeva najboljše dodano vrednost in najvidnejše rezultate. Razprava v EP bo imela pri tem pomembno težo. Pregledu naj bi leta 2011 sledila pogajanja o novem večletnem finančnem okvirju Skupnosti po 2014.

Poslanke/poslanci ZARES v EP se bomo zavzemali, da bodo **vodilna načela za pregled proračuna in za nov dolgoročni proračun naslednja: subsidiarnost, evropska dodana vrednost, sorazmernost in dobro finančno poslovanje.**

Za omejitev EU proračuna je bistvena **temeljita prenova Skupne kmetijske politike**, ki je največja proračunska postavka. V ZARES bomo jasno zagovarjali stališče, da se obseg skupne kmetijske politike v proračunu postopoma zmanjšuje na način, ki bo kmetijstvu omo-

gočal dobre pogoje za delovanje, zagotavljal varnost in kakovost hrane, okolju prijazno proizvodnjo ter prispeval k razvoju podeželja.

Drugo področje, ki je **potrebno prenove je regionalna oz. kohezijska politika**. V obdobju 2007-2013 je prek strukturnih skladov in kohezijskega sklada več kot tretjina proračuna oz. 347 milijard EUR namenjena odpravi razlik med območji znotraj EU. V ZARES zagovarjamo stališče, da se sredstva podpore striktno namenijo tistim regijam, ki jih resnično potrebujejo. Odprava razlik med razvitostjo mora še naprej ostati ključni cilj prihodnje kohezijske politike z glavnino pomoči usmerjene v podpoprečno razvita območja EU. Hkrati mora kohezijska politika pokrivati celotno območje EU z namenom izmenjave dobrih praks in pospeševanja čezmejnega sodelovanja, kjer je evropska dodana vrednost nesporna.

ZARES meni, da je potrebno proračun Evropske unije reformirati tako, da bo predvsem v bistveno večji meri poudaril in podpiral prizadevanja krepitve konkurenčnosti evropskega in s tem slovenskega gospodarstva ter spodbujanja trajnostnega razvoja.

V skladu s tem se bomo zavzemali, **da se viri proračuna EU prerazporedijo na področja, kot so raziskave in razvoj, okolje, podnebje, energija, inovacije in podjetništvo, in druge izzive, kot so demografske spremembe, ustvarjanje območja varnosti, svobode in pravice in skupne zunanje politike**. Poleg tega je proračun treba revidirati tako, da bo vsak od del proračuna imel dosledno »zeleno črto«, ki se nanaša na okolje.

V te namene bi bilo potrebno v naslednjem večletnem finančnem okviru najmanj podvojiti sredstva, ki so namenjena vlaganjem v raziskave in inovacije ter znanje. To bo omogočilo tako uresničitev skupnega Evropskega raziskovalnega prostora, kot tudi uresničevanje »pete svobode«, ki zajema povečanje mobilnosti na področju visokega šolstva in vseživljenjskega učenja. Proračun EU je tudi primeren instrument za podporo tistih skupnih raziskovalnih in tehnoloških prizadevanj, ki bodo omogočili uresničitev podnebnih in energetskih ciljev. Poudariti je potrebno, da prispeva proračun EU manj kot eno petnajstino vseh javnofinančnih sredstev, namenjenih raziskavam in razvoju v EU, preostalo pa nacionalni proračuni držav članic. Če želi EU na tem področju konkurirati z vodilnimi državami po svetu, je potrebno to razmerje uravnotežiti. Večja podpora na ravni Skupnosti bo spodbujala mednarodno sodelovanje in s tem omogočila sinergijo med nacionalnimi prizadevanji. Slovenija je v procese na mednarodni ravni že sedaj vključena, čemur pa bo v bodoče dan še večji poudarek.

Izdatki proračuna EU bi se morali v večji meri usmeriti tudi v soočenje z drugimi aktualnimi izzivi, kot so demografske spremembe in migracije. Tako bi bilo potrebno bistveno povečati obseg sredstev namenjenih varovanju zunanje meje, upravljanju z migracijskimi tokovi ter krepitvi sodelovanja na področju notranjih zadev in pravosodja. Tudi na teh področjih so zaradi omejenih sredstev proračuna EU prizadevanja držav članic v veliki meri na nacionalni ravni, nadnacionalni izzivi pa zahtevajo ukrepanje na ravni Skupnosti.

Povečati bi bilo potrebno tudi sredstva namenjena zunanjem odnosom EU. Le tako bo lahko EU udeležena politični vpliv na svetovni ravni, ki bo primerljiv z njenim gospodarskim pomenom.

• **Za oster nadzor evropskega proračuna**

Evropsko računsko sodišče vseskozi opozarja na nepreglednosti in nepravilnosti sistema financiranja in upravljanja s sredstvi proračuna EU.

V evropski proračun prispevamo vsi! Slovenski davkoplačevalci prispevamo okoli 400 milijonov EUR letno in zato upravičeno pričakujemo najučinkovitejšo uporabo proračuna Skupnosti ter upravljanje v skladu z najvišjimi standardi.

EU v zadnjih 14 letih ni imela povsem jasnega revizijskega poročila. Z evropskim denarjem se ne ravna vedno odgovorno in učinkovito in vse preveč denarja nikoli ne doseže tistih, ki jim je namenjen! Največ pomanjkljivosti je pri regionalni pomoči oz. t.i. strukturnih skladih. EU revizorji ocenjujejo, da je 11 % vseh plačil iz teh skladov napačno in neodgovorno porabljenih. To je za nas nesprejemljivo!

Del teh nepravilnosti je posledica zapletenih in birokratskih pravil, ki jih je potrebno reformirati.

Največjo odgovornost za nepravilnosti imajo vseeno države članice, ki administrirajo do 80 odstotkov proračuna EU. ZARES bo zagovarjala, da vse države članice prevzamejo večjo odgovornost za evropska sredstva in da jamčijo, da bodo s temi sredstvi upravljale odgovorno. Menimo, da bi vse države morale podpisati potrdilo o takšnem jamstvu in izpolniti/zagotoviti pogoje za pregledno in učinkovito porabo. Slednje že velja za določene dele EU proračuna. V ZARES menimo, da bi moralo to biti samoumevno za celoten proračun EU.

Veliko nepravilnosti je posledica pomanjkljivega revizijskega sistema. V EP bomo podpirali že nakazano uveljavljanje novega sistema.

Zakonodajni predlog EU je danes potrebno motivirati na pravni osnovi, torej da sploh obstaja potreba za regulacijo na evropskem nivoju. V ZARES menimo, da bi enako moralo veljati za proračun, torej da se uvede »proračunski temelj« s ciljem jasne motivacije in utemeljitve, ne le koliko, ampak tudi za kaj se bo davkoplačevalski denar uporabljal. To bi lahko vrsti institucij pripomoglo k večji odgovornosti do proračunskega evropskega denarja.

Poslanke in poslanci ZARES v EP se bomo zavzemali za odgovornost na vseh ravneh. Zato je pomembno, da slovenske državne institucije in lokalne skupnosti ter še posebno ZARES politiki v teh enako kritično preverjajo sredstva iz slovenskega proračuna, ki so namenjena sofinanciranju projektov iz evropskih sredstev. EU projekti lahko pripomorejo na primer investicijam v infrastrukturo, vendar so naloge, ki jih lahko ljudje, podjetja, lokalne skupnosti bolje rešijo sama brez subvencij in vodenja »od zgoraj«. To pomeni, da četudi obstajajo na voljo EU projekti s podobnim ciljem, to samo po sebi ne bi smelo biti motiv za rabo davkoplačevalskega denarja.

• *Proti EU davku*

EU nima davčnih pravic. V ZARES bomo zagovarjali, da se EU še naprej financira iz članarine držav članic. Na ta način je preglednejši nadzor nad skupnimi prihodki in odhodki; to je pomembno za podčrtanje prioritete EU in delovanje proti rastoči birokraciji.

Menimo, da mora davčna politika ostati na nacionalnem nivoju, čeprav se lahko drug od drugega učimo in izmenjujemo dobro prakso. Zdrava davčna politika v skladu s kriteriji Maastrichtske pogodbe, ki jo upoštevajo vse države članice – vključno s tistimi, ki še niso del evro območja – ostajajo bistvene za blaginjo in krepitev socialne razsežnosti enotnega tržišča.

Hkrati menimo, da na nekaterih področjih obstaja diskriminacija. Ali je prav, da Slovenija ne sme uvesti ničelne stopnje davka na dodano vrednost pri knjigi, medtem, ko ga nekatere članice imajo – kljub temu, da so manj ogrožene, kot je zaradi majhnih tržnih zmoglosti ogrožena slovenska beseda.

• *Za boljše upravljanje EU*

Manj reguliranja

ZARES podpira uresničitev 25 % cilja zmanjšanja regulative do leta 2012. Predlagamo tudi prenehanje veljavnosti tistih regulacij, ki na nekem področju sploh niso začela delovati ali niso bila aplicirana v daljšem obdobju ali nimajo dodane vrednosti.

Pri odločanju o predpisih za črpanje sredstev bomo zagovarjali **drastično črtanje nepotreb- nih administrativnih ovir in dovolitev fleksibilnosti**, ki omogoča državi članici prilagoditev upravljanja z EU sredstvi v skladu s specifičnimi razmerami, ki so značilne za vsako članico ob upoštevanju velikosti članice.

Več mreženja

Na področjih, kjer EU prepušča regulativo v veliki meri v (samo)upravljanje državam članicam, še posebno na področjih, kot so kultura, šport, šolstvo, izobraževanje, kjer je raznolikost zdrava in dobra, če se upošteva tradicijo in kondicijo posameznih okolij, je potrebno še naprej razvijati in kultivirati številne vezi med državami članicami, institucijami, lokalnimi skupnostmi in posamezniki, ki ta področja utrjujejo, poglobljajo in prepletajo.

ZARES podpira številna mreženja na področju človeškega kapitala (izobraževanje, mobilnost, skupni projekti, izmenjave, festivali, razvojni programi) in na področju materialnih vzpodbud ter izmenjave dobrih praks, kot so koriščenje razvojne pomoči, ohranjanje dediščine, davčna politika, evropske prestolnice kulture ipd.

Za enotne plače poslank in posancev EP in strog nadzor

Po dolgih pogajanjih se je Evropski parlament strinjal, da se poenotijo plače njegovih članic in članov. Povračila za potovanja med Brusljem in Strasbourgom bodo samo za realne stroške. ZARES meni, da je to dobro. Hkrati zagovarjamo učinkovit nadzor. Služba poslanke/poslanca je nerazdružljiva z ostalimi funkcijami. Zavzemali se bomo za večjo navzočnost poslank in posancev na plenarnih zasedanjih.

Zavzemali se bomo tudi za spremembo pravilnika Evropske komisije po načelu enakega plačila za enako delo in napredovanje uslužbencev iz vseh držav EU. Po sedanjih pravilih so pogoji slabši za uslužbenke iz novih članic, najslabši za Romune in Bolgare.

ZARES se bo zavzemala za to, da se visoki funkcionarji in uradniki ne imenujejo glede na kvote ali politično orientacijo ampak glede na profesionalnost in v kolikor mogoče odprtem procesu. Pomembno je, da pridobimo več žensk za vodilne položaje v EU.

• *Za učinkovit in odprt demokratični proces odločanja*

Evropski parlament ima sedež v treh državah in dvojne urade in seje dvorane v Bruslju in Strasbourgu. Selitev Bruselj/Strasbourg je negospodarna in neprijazna z vidika podnebnih sprememb in okoljskih vplivov. **ZARES se zavzema za koncentracijo dejavnosti EP v Bruslju.** Zato se zavzemamo za pregled tega stanja in da se, vse dokler je Evropski parlament operativen v obeh mestih, izboljša raven varovanja okolja pri teh selitvah.

Opazujemo, da je porazdelitev agencij EU neenakomerna; na primer Belgija jih ima kar sedem, Slovenija nobene. **Prizadevali si bomo za ustanovitev EU agencije v Sloveniji.**

Preglednost odločanja v vseh institucijah EU se mora izboljšati. To je pomembno za demokracijo, kajti brez odprtosti in transparentnosti je težko slediti in vplivati na odločanje. Zagovarjali bomo še večjo odprtost javnosti, med drugim tudi, da se javne dokumente enostavno najde na medmrežju.

Zavzemali se bomo za manj zaprtosti in več državnozbornske in civilne javnosti. Ni dovolj, če številni pogajalci usklajujejo svoja videnja, če le-ta ne doživijo prej javnega in odprtega dialoga v domačem prostoru. Zato morajo seje Odbora za evropske zadeve v Državnem zboru postati javne. Predhodne razprave pa mora opraviti tudi čim širši krog civilne družbe.

Zavzemali se bomo za manj domačije in več Evrope in sveta v medijih. Medije velja močneje vključiti v svet – vključno s parlamentarnim programom javne televizije, ki vidi zgolj domači, ne pa tudi evropski parlament. Zavzemali se bomo za prenašanje in prevajanje zasedanj Evropskega parlamenta na slovenski javni televiziji.

Evropski parlament mora v naslednjem mandatnem obdobju polno **koristiti svoje nove demokratične moči posebno v oblikovanju programov Evropske komisije.** ZARES poslanke in poslanci v Evropskem parlamentu se bomo zavzemali **za spremembo volilne zakonodaje v Evropskih parlament** tako, da bodo politične skupine v parlamentu lahko bolj neposredno povezane z volivci.

★ Poslanke/poslanci ZARES v EP se bomo zavzemali za:

44. Ratifikacijo in hitro uveljavitev Lizbonske pogodbe – če Lizbonska pogodba ne bo uveljavljena, bomo podali pobudo, da Evropski parlament takoj predlaga novo ustavno konvencijo.

45. Odločanje o pravih zadevah na pravi ravni in na pravi način (EU naj se ukvarja z zadevami, o katerih države članice ne morejo bolje odločati same; predvsem naj se ne ukvarja z reguliranjem podrobnosti, ki bi poslabšale svoboščine EU – prosti pretok oseb, blaga, storitev, kapitala in znanja).

46. Temeljiti pregled, reformo in oster nadzor evropskega proračuna (prerazporeditev na področja raziskav in razvoja, okolja, podnebja, energetike, inovacij in podjetništva in za druge izzive, kot so demografske spremembe, ustvarjanje območja varnosti, svobode in pravice in skupne zunanje politike; evropski denar naj se rabi tam, kjer pomeni resnično evropsko dodano vrednost)

47. Boljše upravljanje EU (z zmanjševanjem regulative in več mreženja, za koncentracijo dejavnosti Evropskega parlamenta v Bruselj, za imenovanje visokih funkcionarjev in uradnikov glede na profesionalnost in za večjo spolno enakost na vodilnih položajih)

48. Izboljšanje preglednosti odločanja v vseh institucijah EU in v Sloveniji (več državnozbornske in civilne javnosti v razpravah o evropskih zadevah) in za prenašanje in prevajanje zasedanj Evropskega parlamenta na slovenski javni televiziji

49. Intenzivno rabo novih demokratičnih moči Evropskega parlamenta, posebno v oblikovanju programov Evropske komisije in spremembo volilne zakonodaje v Evropski parlament.

zares nova politika

Predlog programa je sprejel Svet stranke Zares na 16. seji, dne 7. maja 2009.

Preambulo programa je napisal dr. Pavel Gantar.

Dokument je v sodelovanju s člani skupine za oblikovanje evropskega programa v sestavi: Gregor Golobič, Roman Jakič, Franco Juri, Felicita Medved, Dimitrij Pur, dr. Andrej Rus, dr. Zlatko Šabič, Ivo Vajgl in Milena Žuran ter programskimi odbori stranke Zares – nova politika oblikovala Felicita Medved.